

“ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ,”

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 15 ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 'Αριθ. 32 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Β'.

Ἀθήναι, 30 Ὀκτωβρίου 1923.

ΑΡΙΘ. 18 [42]

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχμ. 60.—
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	Φράγκα 60.—
ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολλάρ. 10.—

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ — ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ — ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἡ ἐνδυμοῦσα Σύνοδος. — Τὰ ἐν Τουρκίᾳ γεγονότα. — Ἡ δάπτεισι τοῦ Σέρβου Διαδόχου. — Ἡ Γαλλο—Τσεχοσλοβικὴ προσέγγισις. — Ὁ Φασισμὸς καὶ ἡ Ἰταλία— Αἱ ἐπανορθώσεις καὶ ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς Γερμανίας.

ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗ. — Ἀόρατα στοιχεῖα. — Περὶ κινήσεως, κραδασμοῦ καὶ ὕλης. — Τὰ τρία στοιχεῖα καὶ τὸ ἄγνωστον. — Ἐκ τῆς κινήσεως θερμότης καὶ ὕδωρ. — Αἱ ἐπικοινωνίαι, τὰ τραπεζάκια κλπ.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ. — Μία ἐπιστολὴ τοῦ CHATEAUBRIAND ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ. — Ἀπὸ τὴν Βίβλον τοῦ Ἑρωτος.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ ΔΑΥΡΑΣ. — Χενόπωρο (ποίημα).

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΖΑΣ. — Ἡ φλογέρα (ποίημα).

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. — Λίγα λόγια γιὰ ἓνα βιβλίον.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. — Τὸ σῶμα τῶν ἀριστέων.

ΚΑΤΙΝΑΣ Γ. ΠΑΠΑ. — Ἐνα καλοκαῖρι στὸ βουνό. (Ἑλληνικὸν διήγημα).

Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗ. — Τὸ ταξίδι τοῦ ἀθλητῆ (τοῦ Σααδῆ).

HENRI ARDEL. — Ὅλα γίνονται. (Μυθιστόρημα κατὰ μετάφρασιν Κας ΕΛΙΖ. Χ. ΔΕΛΕΝΔΑ).

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ „ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ“

32.— ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32.— ΑΘΗΝΑΙ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

Τὴν παρακολούθησιν καὶ διεξαγωγὴν πάσης φύσεως ἐν γένει διοικητικῶν ὑποθέσεων παρ' ἅπασιν τοῖς Ὑπουργείοις καὶ ταῖς ἄλλαις Δημοσίαις καὶ Δημοτικαῖς ὑπηρεσίαις ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ.

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

Τὴν ταχέαν καὶ εἰλικρινῆ διεκπεραίωσιν διαφόρων ὑποθέσεων:

Φορολογικῶν - Κτηματικῶν - Μεταλλείων	Ἐπιστροφῶν χρημάτων — Ἐκδοσιν Ἀ-
Κληρονομικῶν - Ἐπιτάξεων - Τελωνειακῶν	δειῶν — Ἐκδοσιν Διαβατηρίων
κ. λ. π.	κ. λ. π.

Ἐν γένει δὲ τὴν διεξαγωγὴν καὶ παρακολούθησιν πάσης αἰτήσεως ὑποβαλλομένης πρὸς πᾶσαν δημοσίαν Ἀρχήν.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Τῆ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ:

Τὴν διεξαγωγὴν καὶ παρακολούθησιν ὑποθέσεων παρὰ ταῖς διαφόροις ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Τραπεζαῖς, Τραπεζιτικοῖς καὶ Χρηματιστικαῖς Γραφεῖσις, ὡς καὶ τὴν παροχὴν πάσης σχετικῆς πληροφορίας, ὡς κληρώσεων ὁμολογιῶν, ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως μετοχῶν καὶ διαφόρων τίτλων, ἀφίξεως ἐπιταγῶν, φορτωτικῶν κ.λ.π. κ.λ.π.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ

Ἄπασαι αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ χρηματικὰ ἐμβλήματα ἀπευθύνονται εἰς τὴν Διεύθυνσιν: «Παντογνώστου».

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

(ΠΑΛΗΟΥ)

ΤΑΚΤΙΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἐκάστην Δευτέραν.

Ἄτμ. «ΙΣΜΗΝΗ» 8 μ. μ. διὰ Σύρον, Τήνον, Ἄγδρον, Κέρθιον.

Ἐκάστην Τρίτην.

Ἄτμ. «ΧΙΟΣ» καὶ «ΣΠΕΤΣΑΙ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Χαλκίδα, Βόλον, Θεσ/νίκην, Ἄγ. Ὄρος, Καβάλλαν, Δεδεαγάτς, Κάστρο (Λήμνου), Μιτυλήνην, Χίον, Πειραιᾶ.

Ἐκάστην Τετάρτην.

Ἄτμ. «ΠΕΛΟΨ» καὶ «ΑΡΓΟΛΙΣ» ἐναλλάξ 5 μ. μ. διὰ Χίον, Μιτυλήνην, Δεδεαγάτς, Καβάλλαν, Ἄγ. Ὄρος, Θεσ/νίκην, Βόλον, Χαλκίδα, Πειραιᾶ. — Ἄτμ. «ΠΗΝΕΙΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Πάτρας, Ζάκυνθον, Ληξούριον, Ἀργυστόλιον.

Τετάρτην κατὰ δεκαπενθήμερον.

Ἄτμ. «ΑΔΡΙΑΤΙΚΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Χίον, Καρλόβασι, Βαθύ, Λέρον, Κάλυμνον, Κῶ, Νίσυρον, Σύμην, Ρόδον, Ἀλεξάνδρειαν.

Ἐκάστην Πέμπτην.

Ἄτμ. «ΙΣΜΗΝΗ» 10 μ. μ. διὰ Πάτρας, Κέρκυραν, Βρινδῆσιον. — Ἄτμ. «ΠΕΛΟΨ» καὶ «ΑΡΓΟΛΙΣ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Μονεμβασιᾶν, Βάτικα, Ἄγ. Πελαγίαν, Γύθειον, Πορτοκάγιο, Γερολιμένα, Μέζαπον, Σελινίτσαν, Καρδαμύλην, Καλάμας. — Ἄτμ. «ΧΙΟΣ» καὶ «ΣΠΕΤΣΑΙ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Χανιά, Ρέθυμνον, Ἡράκλειον.

Ἐκαστον Σάββατον.

Ἄτμ. «ΔΑΦΝΗ» καὶ «ΕΛΣΗ» ἐναλλάξ μεσημβρίαν κατ' εὐθείαν Ἡράκλειον, Ἀλεξάνδρειαν. — Ἄτμ. «ΔΑΦΝΗ» καὶ «ΕΛΣΗ» ἐναλλάξ 5 μ. μ. διὰ Χίον, Μιτυλήνην, Δεδεαγάτς, Καβάλλαν, Ἄγ. Ὄρος, Θεσσαλονίκην, Βόλον, Χαλκίδα, Πειραιᾶ. — Ἄτμ. «ΠΗΝΕΙΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Χαλκίδα, Βόλον, Θεσσαλονίκην.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

Ἐν Ἀθήναις: Σταδίου 64 Α, τηλ. 2—61. Γενικὸν Πρακτορεῖον, Κούκ, Γκιόλμαν, Ἀμερικαν Ἐξπρές, Δέδε.
Ἐν Πειραιεῖ: Πλατεῖα Καραϊσκάκη, Ἀκτὴ Τζελέπη τηλ. 25, 1—62, 1—68. Παράρτημα Γενικοῦ Πρακτορείου, Γραφεῖον Μάρκου Βολίκα.

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 15 ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Ἀριθ. 32 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Β'

Ἀθήναι, 30 Ὀκτωβρίου 1923.

ΑΡΙΘ. 18 [42]

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Η ΕΝΔΗΜΟΥΣΑ ΣΥΝΟΔΟΣ. — Ἐν ἐκ τῶν πρώτων ἔργων τῆς ἐνδημούσης Συνόδου τῆς συγκροτηθείσης μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς παραιτήσεως τοῦ τέως Πατριάρχου, ὑπῆρξεν ἡ συζήτησις καὶ ἐπικύρωσις τοῦ νέου Καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας, διαμορφωθέντος συμφώνως πρὸς τὰ κρατοῦντα παλαιὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας θέσμια καὶ τὰς ἀπόψεις τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης, ὡς αὐταὶ ἀνεπτόχθησαν κατὰ τὸ Συνέδριον καὶ περιελήφθησαν εἰς τὰ πρακτικὰ αὐτοῦ, ἀποτελοῦντα τρόπον τινὰ τὴν αὐθεντικὴν ἐρμηνείαν τῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης. Ἐπειγόντως δ' ἡ Σύνοδος ἐψήφισε τὸ νέον Καταστατικόν, ἵνα προβαίνουσα εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Πατριάρχου, ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἀπαλλάξῃ ταῦτα οἰασδῆποτε ἐπιρροῆς. Ἐπιτακτικῆς προσέτι παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς πληρώσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἵνα οὕτω ὁ νέος Ἱεράρχης ἐπιληφθῇ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ὡς καὶ τῆς λύσεως τῶν διαφορῶν τοῦ Οἰκογενειακοῦ δικαίου, ἕνεκα ἰδίως τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως τῆς ἐπικρατούσης ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΤΑ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ. — Ὁ καθορισμὸς τῆς Ἀγκύρας ὡς πρωτεύουσας τοῦ Τουρκοῦ Κράτους, προξένησεν ἀρκετὰς δυσχερεῖας, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀντιπροσωπεύσεως παρ' αὐτῆ τῶν ἄλλων Δυνάμεων. Ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἀγκύρας παρεχώρησε δωρεὰν οἰκίον, ἵνα ἀνεγερθῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὰ μέγαρον τῶν Πρεσβειῶν, δεχθεῖσα, ὅπως παραμείνωσιν ἐπὶ ἐν ἔτος αἱ πρεσβεῖαι ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀποστελωσὶ δὲ ἕνα γραμματεῖα εἰς τὴν Ἀγκυραν πρὸς ἀντιπροσώπευσιν τοῦ Κράτους

του. Οἱ ἐν Κων/πόλει παραμένοντες Πρεσβεῦται θὰ ἐπικοινωνῶσι καὶ μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως Ἀδνὰν Βέη.

Ἡ Κυβέρνησις τῶν Σοβιέτ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Πρεσβευτοῦ τῆς διὰ τὰς τελευταίας παρατηρηθείσας προσπάθειας τῶν ἐπισήμων τῆς Ἀγκύρας, πρὸς προσέγγισιν μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Δυτικῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Ὁ Ἐπίτροπος τῶν Σοβιέτ ἐπισκεφθεὶς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργῶν τῆς Τουρκίας ἐξέφρασε τὴν δυσφορίαν τῆς Κυβερνήσεώς του, καὶ ἐζήτησε νὰ ἐξακριβώσῃ μέχρι τίνος σημείου εἶχον προχωρήσει αἱ διαπραγματεύσεις. Οὗτος ὅμως τῷ ἀπήντησεν, ὅτι ἡ Τουρκία θέλει ἰκολουθήσῃ τὴν πολιτικὴν, ἣτις θὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτῇ ἀπολύτως τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς. Εἰς ἐπίρρωσιν τῆς προστριβῆς ταύτης, ἔλαβε χώραν ἡ ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς Τουρκικῆς Πρεσβείας εἰς τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀρμενίας ὑπὸ τοῦ ὄχλου, παρακινήθέντος πιθανῶς ὑπὸ τῶν Μπολσεβίκων. Οἱ ἐν Ἀγκύρᾳ κατεταράχθησαν, ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, δὲν φαίνεται δ' ἄσχετος τελείως πρὸς αὐτὸ καὶ ἡ παραίτησις τῆς Κυβερνήσεως Φετχῆ. Ἡ ἀντιπολίτευσις ἐκμεταλλευομένη τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τοῦ πλήθους ἐπετέθη κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Κεμάλ, ὃν προσεπάθησε νὰ ἀνατρέψῃ. Ἄλλ' οὐδὲν κατώρθωσε κατ' αὐτοῦ. Τὴν δὲ 30ὴν Ὀκτωβρίου τὸ πλειοψηφικὸν κόμμα τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ, ἀνεκλήρουεν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει τὴν Τουρκίαν Δημοκρατίαν, ἐκλεγέντος αὐτοῦ ὡς Προέδρου.

Τὸ γεγονός ἐπανηγυρίσθη ἐν Ἀγκύρᾳ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Πλὴν ἰσχυρὸν κόμμα περὶ τὸν τέως Σουλτάνον καὶ ἤδη ἄπλοδον Χολίφην, δὲν ἀποκρύπτει τὴν δυσἀρέσειαν αὐτοῦ.

Η ΒΑΠΤΙΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΡΒΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ. — Μετ' εξαίρετικής λαμπρότητος ἐτελέσθη ἐν Βελιγραδίῳ ἡ βάπτισις τοῦ Σέρβου Διαδόχου, παρουσία πλείστων ἡγεμόνων, διπλωματῶν καὶ στρατιωτικῶν, ἀντιπροσωπευόντων τὰ διάφορα τῆς Εὐρώπης Ἔθνη. Τὴν βάπτισιν ἐπηκολούθησαν πολυήμεροι μεγαλοπρεπεῖς ἑορταί. Ὁ Σερβικὸς λαὸς ἐπευφήμησεν ἐνθουσιωδῶς τοὺς Βασιλεῖς τῆς Ρουμανίας καὶ τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, δοῦκα τῆς Ὑόρκης, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναχωρήσαντα, ὁ Βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος ἐνεχειρήσεν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πατέρα του, Βασιλέα τῆς Ἀγγλίας Γεώργιον.

Η ΓΑΛΛΟ — ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΙΣ. — Τὸ ταξείδιον τοῦ Προέδρου τῆς Τσεχοσλοβακίας Μάζαρκη εἰς Παρισίους καὶ Λονδίον, ἐπιδιώξαντος στενωτέραν προσέγγισιν τούτων μετὰ τῆς Τσεχοσλοβακίας, ὑπῆρξεν ἀφορμὴ συμπαθεστάτων ἐκδηλώσεων τοῦ τύπου. Ὁ Γαλλικὸς ἴδιος τύπος δὲν ἀποκρύπτει τὴν εὐχαρίστησίν του ἐκ τῶν ἐπιτευχθεισῶν συμφωνιῶν. Πιστεύεται, ὅτι πρόκειται περὶ συνάψεως συμμαχίας πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς, ἕνα ἔχουσα ἡ Γαλλία συμμαχοῦς τὴν Πολωνίαν, τὴν Γιουγκοσλαβίαν, τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Τσεχοσλοβακίαν, κρατῆ εἰς χεῖρας τῆς τὴν ἰσορροπίαν τῆς Εὐρώπης, ἀμυνθῆ δὲ κατὰ πάσης ἐπιθέσεως, προερχομένης εἴτε ἐκ μέρους τῆς Γερμανίας, εἴτε ἐκ μέρους τῆς Ρωσίας.

Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΙΤΑΛΙΑ. — Χαρακτηριστικά εἶναι αἱ δηλώσεις τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας καὶ Ἀρχηγοῦ τῶν Φασίστι Μουσσολίνι, κατὰ τὸν πανηγυρισμὸν τὸν γενόμενον ἐπὶ τῇ ἐπετελίῳ τῆς καταλήψεως τῆς Ρώμης ὑπὸ τῶν Φασίστι καὶ τῆς ἀνόδου των εἰς τὴν ἀρχὴν. Κατόπιν σχετικῆς λειτουργίας καὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν στρατευμάτων, ὁ Μουσσολίνι ἐξεφώνησε μακρὸν λόγον περὶ τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐπετέλεσε τὸ κόμμα τῶν Φασίστι. Ἠδῆσεν, εἶπε, τὸ γόητρον τῆς Μοναρχίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐξησφάλισε τὸν θαυμασμὸν πρὸς τὸν στρατόν. Ἐσεβάσθη τὸ Κοινοβούλιον. Οὐδένα νόμον ἐξέδωκε περιορίζοντα τὰς ἐλευθερίας. Ἐξωτερικῶς ἐξύψωσε τὸ Ἰταλικὸν ἔθνος διὰ τῆς χειρονομίας του, τοῦ ν' ἀρνηθῆ τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἣτις χειρονομία ἀπέδειξε τὴν ἀποφασιστικὴν καὶ τὴν πειθαρχίαν τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ, ἐτοίμου νὰ ὑποστῇ οἰανδήποτε θυσίαν διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος. Τέλος ἐδήλωσεν, ὅτι πρὸς διατήρησιν τοῦ φασισμοῦ εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ ἀμυνθῶσι κατὰ τῶν ἀντιπάλων κομμάτων, καὶ ὅτι ὁ φασισμὸς θὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πολλά, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη, καθ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ θριάμβου ἐνὸς κόμματος, ἀλλὰ περὶ ἀναστάσεως μιᾶς Φυλῆς.

ΑΙ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ. — Αἱ λόγῳ τῆς οικονομικῆς δυσπραγίας καὶ τῆς ἀφορήτου ἀκριθείας τοῦ βίου σημειωθεῖσαι ταραχαὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐξακολουθοῦν. Εἰς πολλὰς πόλεις ὁ λαὸς ἐπετέθη ἐναντίον τῶν καταστημάτων καὶ ἐλεηλάτησεν αὐτά. Ἀρκετὰ αἱματηραὶ συγκρούσεις ἔλαβον χώραν μετὰ τῆς Ἀστυνομίας, ἣτις

ἐπενέθη πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως. Εἰς αὐτὸ τὸ Βερολῖνον τὸ πλῆθος ἐπετέθη κατὰ τῆς Κεντρικῆς ἀγορᾶς, πρὸς διαρπαγὴν τῶν τροφίμων, ἀπέτυχεν ὁμοῦ τοῦ σκοποῦ τῆς, χάρις εἰς τὰ ἔκτακτα μέτρα, ἅτινα ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις. Οὐχ ἦττον ἀρκετοὶ καταστηματαρχαὶ ἐδάρησαν ἀνηλεῶς, χαρακτηρισθέντες ὡς ἀίσχροκερδεῖς.

Ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις ἀπηύθυνε διακοίνωσιν πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ἐπανορθώσεων δηλοῦσα, ὅτι λόγῳ τῆς ἀθλίας οικονομικῆς καταστάσεως, εἰς ἣν εὐρίσκεται, ἀδυνατεῖ νὰ πληρώσῃ τὰς καταβολὰς εἰς εἶδη, τὰς ὁποίας ἦτο κατ' ἀρχὴν διατεθειμένη νὰ πληρώσῃ. Ἐπὶ πλέον διὰ τῆς διακοινώσεως ζητεῖ, ὅπως συμφώνως πρὸς τὴν Συνθήκην τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ἐπανορθώσεων ἐξετάσῃ τοὺς πόρους καὶ τὴν ἰκανότητα τῆς Γερμανίας πρὸς πληρωμὴν. Εἰς τὴν διακοίνωσιν ταύτην ἀπαντῶν ὁ Πουαγκαρὲ διὰ τινος λόγου τοῦ ἐκφωνηθέντος κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια μνημείου, ὑπὲρ τῶν πεσόντων, ἐτόνισεν, ὅτι ἡ Γαλλία θὰ ἐμμεῖναι εἰς τὴν ἀποφιν τῆς καταβολῆς τῶν ἐπανορθώσεων καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀναληφθεισῶν ὑποχρεώσεων, καθ' ὅσον αὕτη ὑπέστη τὰς μεγαλυτέρας ζημίας κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον καὶ ἀδυνατεῖ νὰ ὑποστῇ μόνη τὰ βάρη καὶ τὰς καταστροφὰς τοῦ πολέμου. Λόγῳ ὁμοῦ τῆς συνεχοῦς Ἀγγλικῆς πίεσεως, ὑποστηριζομένης ὑπὸ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἀμερικῆς, φαίνεται, ὅτι ἀποδέχεται τὴν συγκρότησιν διασυμμαχικῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις νὰ ἐξετάσῃ τὴν πρὸς πληρωμὴν ἰκανότητα τῆς Γερμανίας. Αἱ λεπτομέρειαι ὁμοῦ καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης δὲν ἔχουσι καθορισθῆ εἰσέτι. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐνότητος ἐξεταζομένη ἡ Γερμανία, δὲν εὐρίσκεται εἰς εὐχάριστον κττάσασιν.

Οἱ μιλιταρισταί, οἵτινες οὐδέποτε ἔπαυσαν ν' ἀντιδρῶσι, παρέσχον νέον δείγμα τῶν ἐνεργειῶν των. Ἡ ἀνωτέρα στρατιωτικὴ διοίκησις τῆς Σαξωνίας ἀπέστειλε τελεσίγραφον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἀξιοῦσα τὴν παῦσιν τῆς συγκροτήσεως προλεταριανῶν ἐνώσεων. Ἡ ἀνακοίνωσις τῆς ἀξιώσεως ταύτης εἰς τὴν βουλὴν, παρήγαγε μεγίστην ἐντύπωσιν, ὁ δὲ Πρωθυπουργὸς ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἰς οὐδένα ἄλλον, πλὴν τοῦ Κοινοβουλίου, θὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεών τῆς, καὶ συνεπῶς ἡ ἀξίωσις αὕτη τῆς στρατιωτικῆς διοικήσεως θὰ ἔμεινεν ἀνευ ἀπαντήσεως.

Ἐπίσης ἡ Βαυαρικὴ Κυβέρνησις διὰ προκηρύξεώς τῆς ἀνήγγειλεν, ὅτι λόγῳ τῶν μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως διαφορῶν, θεωρεῖ τὴν Βαυαρικὴν Ἐθνοφρουράν, ὡς τελοῦσαν ἀμέσως ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς, διώρισε δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν Λέτζοβ διοικητὴν ταύτης. Ὁ Ὑπουργὸς ὁμοῦ τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Γερμανίας ἀπέλυσε τὸν συνάδελφόν του τῆς Βαυαρίας, διότι ἠρνήθη τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους, διώρισε δὲ ἀντ' αὐτοῦ προσωρινῶς τὸν στρατηγὸν Κρέζ ντὲ Κρεζεστάιν. Ὁ δὲ Πρόεδρος τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους ἐκάλεσε τὴν Βαυαρικὴν Κυβέρνησιν νὰ ὑποδείξῃ ἀμέσως τὸν ὀριστικὸν διάδοχον τοῦ ἀπολυθέντος Ὑπουργοῦ.

Ἀφ' ἐτέρου τὸ χωριστικὸν κίνημα τῆς Γερμανίας ἐξακολουθεῖ, μὴ δυνάμενον ὁμοῦ νὰ ἐπεκταθῇ πέραν τῶν πόλεων, εἰς ἃς ὑπερίσχυσε τῇ βοήθειᾳ τῶν Γάλλων τῆς κατοχῆς. Εἰς τινὰς μάλιστα πόλεις οἱ ἀστυνομικοὶ μετὰ τῶν πολιτῶν κατώρθωσαν κατόπιν αἱματηρῶν συγκρούσεων νὰ ἐκδιώξωσι τὰ ἀποσπάσματα τῶν χωριστικῶν, ἅτινα εἶχον παραμείνει φρουροῦντα τὰ δημόσια γραφεῖα.

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΑΟΡΑΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Περὶ κινήσεως, κραδασμοῦ καὶ ὕλης. — Τὰ τρία στοιχεῖα καὶ τὸ ἀγνωστον. — Ἐκ τῆς κινήσεως θερμότης καὶ ὕδατος. — Αἱ ἐπικοινωνίαι, τὰ τραπεζάκια, κτλ.

Παρακαλοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας τῶν ἀνακοινώσεων μας τούτων νὰ μὴ μᾶς ἐκλάβωσιν ὡς ἀξιοῦντας τὴν μοναδικὴν ἐξήγησιν καὶ αὐθεντικότητα τῶν μέχρι τοῦδε ἀκαταλήπτων μυστηριωδῶν φαινομένων, ἀλλ' ἀτλῶς νὰ μᾶς καταλογίσωσιν, ἔλλειψαι ἄλλης ἰκανοποιητικῆς λύσεως, τὴν προσωπικὴν ἡμῶν γνώμην, ὡς πόρισμα μακρᾶς πείρας καὶ μελέτης, ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου βασισζόμενον ἄλλως τε ἐπὶ φυσικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ πειραματικῶν δεδομένων καὶ παρατηρήσεων.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ παρελθόντι τεύχει τοῦ «Παντογνώστου» ὀλίγων ἐκτεθέντων προκύπτει, ὅτι βάσις πάσης πράξεως καὶ φυσικοῦ φαινομένου εἶναι ἡ κίνησις, ἣτις ἐνέχει λίαν ἐνδιαφέρουσιν δι' ἡμᾶς ἰδιότητα ἐκ τῆς φαινομενικῆς αὐτομάτου καὶ ἐνδεδειγμένης αὐτῆς πορείας καὶ ἐξελίξεως, ὅτι νοερὰ κατὰστάσις διέλει τὰ κατ' αὐτὴν.

Καὶ ὄντως, ἂν ἐξετάσωμεν πᾶν εἶδος κινήσεως ἐν τῷ πλανήτῃ μας, παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ ἐνεργὸν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα δὲν ἀκολουθεῖ τὴν κίνησιν ταύτην, ἀλλὰ τοῦναντίον ἡ δοθεῖσα καὶ εὐρισκομένη δύναμις ἐν τῷ σώματι τούτῳ. Ἐν παραδείγματι, λαμβάνομεν λίθον ἢ ἄλλο τι καὶ τὸν ὄριζομεν κατὰ πρόσωπον ἢ θυρίδος, καὶ ἀντὶ τούτου παρεκλίνει καὶ τραυματίζει γαλῆν ἢ παῖδα. Τοιαῦτα παραδείγματα βλέπομεν συχνάκις καὶ τὰ ἐξηγοῦμεν ἀπλοϊκῶς ὡς τυχαῖα, συμπτωματικὰ καὶ ἀνεύθυνα ὕλικῶς ἀνοήτου καταστάσεως, μολοντί ἄλλως συμβαίνει.

Ἡ ὄριμος κρίσις καὶ ἡ ἀποδοχὴ κόσμου ἀοράτου, οἰκουμένου ὑπὸ νοερῶν ἐπίσης ὄντων, πνευμάτων, ψυχῶν, ἢ ὅ, τι ἄλλο θέλετε, μᾶς ἄγει εἰς ὑλόνοϊαν περιπτώσεως ἐνεργουμένης ὑπὸ λογικῆς ἰδιότητος.

Τὸ πᾶν ἐν ἡμῖν καὶ περὶ ἡμῶν κινεῖται καὶ κραδαίνεται κατ' ἀρχὴν διαγεγραμμένην, ἄλλως ὅλη ἡ παγκόσμιος κίνησις θὰ ἦτο τυχαῖα καὶ συμπτωματικὴ. Ἀφοῦ δὲ ἡμεῖς παριστώμεθα ἐν τῷ φανερῷ λογικῶς ἐνεργοῦντες καὶ κανονίζοντες τὴν πορείαν ἐκάστου πράγματος, πῶς θὰ τὴν ἀρνηθῶμεν εἰς τὸν μέγαν γνῶμονα τῆς φύσεως, τὸν ἀόρατον δι' ἡμᾶς δημιουργὸν τοῦ συμπαντος;

Οὕτως εἰκονοῦμεθα εἰς τὴν λύσιν πάντων τῶν ἐκ κρημῶν καὶ ἀλύτων μυστηρίων.

Ὅστε ἡ κίνησις καὶ ἡ ὕλη ἐνέχουσι νοεράν τὴν ὑπό-

στασιν καὶ ἰδιότητα, ἡ διευθύνονται μακρόθεν ὑπὸ ταύτης;

Ἐδῶ τὸ αἰνίγμα, οὔτινος ἢ λύσις τίθεται ἐν ἀμφιβολίῳ μέχρι τοῦδε.

Ἄν ἡ κίνησις δὲν ἦτο νοερά, δὲν ἔπρεπε νὰ κινήται, οὔτε νὰ ἐκφεύγῃ τῆς σκέψεως καὶ τῆς ὑποστάσεώς μας, οὔτε ν' ἀκολουθῇ τινά, ἢ ὀδηγῆται ὑπὸ τῆς θελήσεώς μας, οὔτε νὰ ἔχη τὰ αὐτὰ συστατικά τῆς ἀρχικῆς κινήσεως, δυνάμεως καὶ ἀριθμοῦ, καὶ μετὰ τὴν ἐνεργεῖαν ἐκάστη κίνησις ν' ἀπόλλυται καὶ λησιμονῆται. Καὶ δὲν ἀπόλλυται, οὔτε λησιμονεῖται, ἀλλ' ἐπιστρέφει εἰς τὴν θέσιν, ἐξ ἧς προήλθεν.

Ἐδῶ τὸ μέγα μυστήριον. Σκεπτόμεθα καὶ ἐπιχειροῦμεν μίαν πρᾶξιν, καὶ μετὰ ταύτην ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐνεργείας ἐπανερχονται εἰς τὴν θέσιν των, ἐκτὸς ἂν ἐκ ταύτης ἐδημιουργήσαμεν ὕλην, ὅτε τὰ στοιχεῖα τῆς σκέψεως διατηροῦνται μέχρι διαλύσεως τῆς ὕλης.

Ὡς γνωστόν, μηδὲν ἢ κενὸν οὐδαμοῦ ὑπάρχει, τίποτε ἐκ τοῦ μηδενὸς προκύπτει, καὶ οὐδὲν ἐν τοῖς κόσμοις ἀπόλλυται.

Ἀφ' ἐτέρου καλῶς γνωρίζομεν, ὅτι ἡ κίνησις ἐπιφέρει θερμοκρασίαν πλέον ἢ ἦττον ζωηράν, αὕτη φῶς καὶ πυρᾶν καὶ τοῦντεῦθεν ὑδατίους, ὕδωρ καὶ ζωήν.

Ἐκ τοῦ ἀφανοῦς λοιπὸν κόσμου, ὅστις αὐταποδεικτως εὐρίσκεται ἐν κινήσει, καὶ ἐκ τῆς ἀοράτου ταύτης κινήσεως, ἣτις συνοδεύεται μὲ ὄρισμένην δύναμιν καὶ ἀριθμὸν διαρκείας, παράγεται θετικῶς θερμοκρασία τις, ἣτις ποικίλλει κατὰ θέσεις καὶ βαθμοὺς στοιχείων, καὶ ἡ ὅποια συνπάγεται τὸς γνωστάς φυσικὰς ἰδιότητας.

Ἴδου λοιπὸν ἐμφανῆς ἐνέργεια καὶ συνάφεια ὄρατης καὶ ἀοράτου φύσεως, ὡς καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ σχηματισμοῦ ὕλικῶν σωμάτων.

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἡμετέρου θέματος, πῶς κινοῦνται τὰ τραπεζάκια.

Θέτοντες 4—6 άτομα τὰς χεῖρας ἐπὶ τινος στρογγύλης τραπέζης ἰδίως τραπέζῃ ἐν σχήματι ἀλύσεως συνδύαζομεν ἀοράτους καὶ ἀσυναίσθητους τὰς ἡμετέρας σωματικὰς καὶ πνευματικὰς κινήσεις καὶ θερμοκρασίας μετὰ τῆς τραπέζης καὶ τῶν πέριξ ἡμῶν ἀοράτων δυνάμεων καὶ νοερῶν ὄντοτήτων, αἵτινες ἀναντιρροῦντες πλέον εὐρίσκονται πλησίον ἡμῶν, ἀφοῦ διεπιστώθη ὀριστικῶς, ὅτι τῇ ἐνεργείᾳ καὶ μεσολαβήσει τῶν ἀοράτων στοιχείων ἢ ὄντων, διευκολύνεται ἡ συνάφεια καὶ ἐπικοινωνία μεταξὺ ὄρατης καὶ ἀοράτου φύσεως, δηλ. ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου κόσμου.

Ἡδη ἐκδηλοῦται, ὅτι πάντα τὰ σώματα διέπονται ὑπὸ τοῦ τρισυνθέτου, τῆς κινήσεως, δυνάμεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ, ἐπομένως ὁ συνδυασμὸς τῶν τριῶν αὐτῶν στοιχείων μετ' ἐκείνων τοῦ ἀοράτου, ἐπιφέρουν τὴν ποικιλίαν τῶν πνευματικῶν ἐπικοινωνιῶν, ἀφοῦ κατ' ἀναπόδραστον συγκυρίαν ἀλληλοεπηρεάζονται καὶ συμμιγνύονται.

Τοῦτο δέον νὰ μελετηθῇ καλῶς, διότι εἶναι ἡ βάσις τῆς ἐξηγήσεως τῶν μυστηριωδῶν φαινομένων καὶ δὲν πρέπει νὰ νομιζόμεν τόσον ἀπλοϊκῶς, ὅτι ὑπάρχουσι μόνον ἀόρατα ὄντα μετὰ τῶν ὁποίων ἐπικοινωνοῦμεν καὶ συνδιαλεγόμεθα ἄνευ βάσεως καὶ αἰτίας. Τοῦναντίον εἶνε θανμασία πλοκὴ ἀναγκαῖα φυσικῆς ἐνεργείας καὶ αὕτη, ἣτις ἐκδηλοῖ τὴν μεγάλην σοφίαν καὶ μεγαλονορίαν τῆς νοερᾶς δημιουργικῆς δυνάμεως, ἐξ ἧς ἀπορρέουν καὶ συντηροῦνται τὰ πάντα, καὶ ἐξ ἧς ἀγόμμεθα νὰ σύρωμεν μίαν μικρὰν πτυχὴν τοῦ ἀγνώστου.

Δέον πρὸς τούτοις ἐπισταμένως νὰ ἐξετασθῆ, ἂν ὁ νοῦς, ἡ σκέψις, ἡ κρίσις, τὸ πνεῦμα δηλαδὴ ἀποτελεῖ τέταρτον εἰδικὸν στοιχεῖον ἀνεξάρτητον, κανονίζον τὴν κίνησιν τῶν σωμάτων, ἢ ἡ κίνησις εἶνε αὐτὸ τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν καὶ ποσότητα, ὅπως ὁ ἠλεκτρισμός, ὁ ἄνεμος, τὸ ὕδωρ κτλ., καθόσον μέχρι τοῦδε οἱ ψυχολόγοι θεωροῦσι τὴν ψυχὴν ὡς ἄτομον μοναδικῆς ἀκαθορίστου θετικῆς ἰδιότητος καὶ ἐπομένως οὐδεμία φυσικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ αὐθεντία ἐπετεύχθη βασίμως.

Ὡς φανερόν, τὸ σύμπαν ἀποτελεῖ ἐνιαῖον σύνολον συμπαγές, ὁμοούσιον, ὁμόρρυθμον καὶ κανονικῶς βαῖνον πρὸς μίαν κατεύθυνσιν καὶ ἓνα σκοπὸν, ὃν ἀγνοοῦμεν, καὶ τὸ ὁποῖον ὅμως διαιρεῖται εἰς ομάδας καὶ συμπλέγματα, δι' ἡμᾶς ἀστερισμῶν καὶ πλανητικῶν συστημάτων, ταῦτα δὲ πάλιν εἰς κόσμους, ἡλίους καὶ πλανήτας, οὗτοι δ' ἄφ' ἑτέρου εἰς ἀπείρους ὑποδιαίρεσεις ἐμψύχων καὶ ἀψύχων λεγομένων σωμάτων.

Ἀπαντα ταῦτα διέπει μία γενικὴ, ἀλλ' ὡς φαίνεται νοερά κίνησις, ἣτις ἐκδηλοῦται ὁμόρρυθμος εἰς ὅλους ἐπίσης τοὺς ἀναριθμήτους αὐτοὺς κόσμους καὶ μικροκόσμους, καὶ ἐκ τούτων ἐπίσης εἰς τὰ πολυποικίλλα καὶ πολύμορφα ἔμψυχα καὶ ἄψυχα σωματεῖα. Ὡστε καταλήγομεν εἰς τὸ ἀνιμφισβήτητον συμπέρασμα, ὅτι τὰ πάντα συνολικῶς καὶ μερικῶς διέπονται, κινούνται καὶ ὑφίστανται διὰ τοῦ ἀναλλοιώτου φυσικοῦ νόμου τῆς διαρκούς καὶ ἀκαταπαύστου κινήσεως.

Ἀφοῦ δὲ ἡ κίνησις αὕτη μερικεύεται δὲν δύναται νὰ εἶναι ἢ σχετικὴ.

Ἐξετιαστέον. Τὸ διέπον τὰς κινήσεις ταύτας πνεῦμα ἀκολουθεῖ ἢ ἀπλῶς καὶ ἀδιαφόρως δίδει τὴν ἀφορμὴν τῆς κινήσεως ἐγκαταλείπον τὸ πόρισμα εἰς τὴν τύχην;

Ἀλλὰ τύχη εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ, ἀφοῦ τὰ πάντα ὑπῆκουσιν εἰς τὸν γενικὸν φυσικὸν νόμον; Τίς δὲ ὄρισε τὸν φυσικὸν νόμον; Ἀφοῦ δὲ ὑπάρχει ὁ φυσικὸς νόμος καὶ ὁ νοῦς, καὶ δὲν ἐγκαταλείπει ὁ νοῦς τὴν ἐνεργεῖάν του, δὲν εἶναι φυσικὸν, **λογικὸν** καὶ ἀναπότρεπτον, κινήσεις καὶ πνεῦμα νὰ εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό; Αἰτία καὶ αἰτιατόν;

Θετικῶς οὐδεμία ὄρισμένη λύσις τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος ἐθεσπίσθη ἕως τώρα, ἦτοι περὶ ὑπάρξεως καὶ καταγωγῆς τοῦ πνεύματος, οὔτε ἐπιστημονικῶς ἐγένετο θεωρία τις ἐκ τῶν πολλῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου δοθεισῶν, καθόσον οὐδεμία στηρίζεται ἐπὶ στερεῆς βάσεως.

Ἐπομένως ἢ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα δὲν δύναται ἢ νὰ συγκινήσῃ τοὺς ἀνομοδίους, καὶ διότι διὰ ταύτης λύονται λογικῶς καὶ βασίμως πολλαπλὰ φυσικὰ αἰνίγματα, ὡς οἱ γρίφοι, οἵτινες παρήχθησαν ἐξ ἀβασίμων μελετῶν καὶ θεωριῶν ἀστρονόμων καὶ σοφῶν.

Πόθεν πηγάζει μία κίνησις, οἰαδήποτε; αὐθορμήτως; κατ' ἀνάγκην φυσικὴν; ἐξ ἄλλης αἰτίας; τί ἰδιότητα ἔχει καὶ τί συνεπειάς;

Ἐξ ὅσων ἀπεδείξαμεν, πᾶσα ἀφορμὴ καὶ αἰτία ἔχει τὸν λόγον τῆς, καὶ δέον νὰ ἐπιπέλη τὸ καθεστὼς τῆς ἰσορροπίας. Οὕτω καὶ γίνεται.

Μέχρι τινὸς ἐνομιζέτο σοβαρῶς, ὅτι ἡ βροχὴ, τὰ νέφη, ὕδατοι, ἀναθυμιάσεις κτλ., καταγωγὴν εἶχον τὴν γῆν, ὅπου πάλιν κατέληγον εἰς ὕδωρ. Ἦδη ὅμως ἀποδεικνύεται, ὅτι προέρχονται ἐκ τοῦ ἀοράτου τὰ πάντα.

Ὁ Πλάτων ἔλεγε, ὅτι τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ Διός, καὶ ὁ Θαλῆς, ὅτι ἀρχὴ τοῦ παντός τὸ ὕδωρ.

Ἄρα οὐδεμία κίνησις ἄνευ κρίσεως, τὰ πάντα δὲ κινούνται διὰ τῆς λογικῆς, ἀλλως τὰ πάντα θὰ παρεφέροντο, θὰ ἀνετρέποντο καὶ ἀλληλοσπαράσσοντο, θὰ ἐπεκράτει δὲ τότε ὁ νόμος τοῦ Νεύτωνος ἢ ἄλλος τις σχετικὸς, δηλ. ὅτι τὰ πάντα θὰ εἶχον ὑλιστικὴν ἰδιότητα καὶ οὐχὶ λογικὴν καὶ κριτικὴν. Διὰ νὰ μὴ συμβαίη δὲ τοῦτο, ἔπειτα, ὅτι πᾶσα κίνησις εἶναι προγενεστέρως διαγεγραμμένη, διότι προέρχεται ἐκ λογικῆς ἀπορροίας καὶ δι' ὄρισμένην σκοπιμότητα.

Ἄς φαντασθῆ τὴν πᾶς τις τοὺς συνδυασμοὺς τῆς κινήσεως ἐν τῇ φύσει, καὶ ἄς ἀναλογισθῆ τὰς συνθέσεις τῆς ὕλης καὶ τὰ μυστήρια τῆς ἐκ τοῦ ἀοράτου παραγωγῆς κτλ., πρὸς ἐπικράτησιν τῶν φαινομένων, ὧν καθ' ἑκάστην εἴμεθα θεαταί.

Πᾶσα κίνησις εἶναι ἄρα λογικὴ; Ἄλλα καὶ ὁποίας φύσεως καὶ ἰδιότητος ὅμως εἶναι ἡ κίνησις αὕτη; Πόθεν πηγάζει; Ὁρισμένως δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τοῦτο;

Μυστήριον ὄντως μέγα, ὅπερ ἴσως βραδύνομεν εἶτι νὰ ἀποκαλύψωμεν ὀριστικῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς θέσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς λύσεως ὅλων τῶν ἀγνώστων ζητημάτων.

Πᾶσα κίνησις ἀποτελεῖ αὐτὴν τὴν νοεράν ὄντοτητα ἢ ἓνα μέρος αὐτῆς, ὅπως ὁ ἄηρ, ὁ ἠλεκτρισμός, τὸ ὕδωρ, ὁ αἰθῆρ κτλ., ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ὅλου, τοῦ γενικοῦ; Ἡ θεωρία αὕτη μᾶς φέρει εἰς πλησιεστέρην ἐπίγνωσιν τῆς σκοπιμότητος οὐ μόνον τῆς αἰτίας τῆς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ αἰτιατοῦ, δηλ. τοῦ σκοποῦ, καὶ μᾶς δίδει ἐν ταύτῳ τὴν λύσιν τῆς ἰδιότητος τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ὑπερφυσικῶν λεγομένων φαινομένων.

Οὕτως εὐκολώτερον θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐννοήσωμεν τί βλέπομεν καὶ τί δὲν βλέπομεν, δηλ. τί εἶναι ὄρατον καὶ τί ἀόρατον, καὶ ὁποία ἢ ἐμφανὴς καὶ ἀφανὴς φύσις.

Πᾶσαι αἱ κινήσεις καὶ δυνάμεις δὲν καθίστανται ὄραται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ σκοποῦ δημιουργικοῦ ἀκριβῶς, διότι θ' ἀπεφεύγωμεν τὴν ἐνεργεῖαν πάσης ἀσυμφόρου ἡμῶν καὶ ἀνεπιθυμήτου σχετικῆς κινήσεως, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν εἶνε διεσκευασμένος οὕτως ὥστε νὰ ὄρᾳ ὄρισμένας ὕλικὰς ἐνεργεῖας, ἐξ ὄρισμένης ἀποστάσεως, ἵνα μὴ ἀντιδρᾷ καὶ δευτέρου, διότι ἀποτελοῦμεν μέρος τῆς γενικῆς κινήσεως, δηλ. τοῦ ὅλου νοός καὶ ἀντίκειται ἐπομένως εἰς τὴν καθ' ὅλου δρᾶσιν τοῦ μερικοῦ.

Ἐκάστη κίνησις ἔχει ὡς ἀφορμὴν μίαν αἰτίαν καὶ ἓνα σκοπὸν. Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα μίαν οἰανδήποτε πρᾶξιν ἢ κίνησιν. Μεταβαίνω εἰς τὴν ἀγορὰν νὰ προμηθευθῶ ἄρτον ἢ στέλλω τὸν ὑπηρέτην νὰ καλέσῃ τὸν ἱατρὸν ἢ ἐγείρομαι νὰ λάβω ἐν βιβλίον ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ἢ πίπτει ἐν σκεῦος ἐκ τοῦ ἐρμαρίου καὶ θραύεται ἢ καλῶ τὴν μητέρα μου μεγαλοφώνως ἢ προσεύχομαι, ἵκετεύω τὸν Ἄγ. Νικόλαον νὰ μὲ βοηθήσῃ ἢ, ὅτι ἄλλο θέλετε.

Ὅλα αὗται αἱ πράξεις εἶναι κινήσεις μὲ τὰς σχετικὰς τῶν δυνάμεως καὶ ἀριθμοὺς πηγάζουσαι δὲ ἐκ τοῦ νοός, πνεύματος, κρίσεως, σκέψεως, ὅπερ εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Αἱ κινήσεις συνεπῶς ἐκτελοῦνται μὲν ὑπὸ ὀργάνων, ἀλλ' ἔχουσιν ἰδιότητα διανοητικὴν, πάντως δὲ ἰσχύουσαι μετὰ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα τῆς κινήσεως, δυνάμεις (ταχύτητος) καὶ ἀριθμοὺς (ποσότητος) τί γίνονται;

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ CHATEAUBRIAND

Εἰς τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα ἔργα τοῦ ὑπερέχου αὐτοῦ τέκνου τῆς Γαλλίας, διαλάμπει ὁ διαυγέστατος καὶ ἀγνότατος φιλελληνισμός, ὅστις κατέστησε παρ' ἡμῶν τὸν ὄνομα του σύμβολον θαυμασμοῦ πρὸς τὸν μεγάλον συγγραφέα καὶ λογοτέχνην, καὶ ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἄκραϊφνῆ φιλέλληνα.

Οὐδαμοῦ ὅμως τῶν ἔργων του ἐκδηλοῦται τόσον ἀπροκαλύπτως καὶ ἐνθουσιωδῶς ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἔρως του, ὅσον εἰς ἐπιστολὴν του, τὴν ὁποῖαν ἀπέστειλε πρὸς φίλον του δημοσιογράφον μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, φέρουσαν χρονολογίαν 28 Μαΐου 1826, μεταδίδομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Παντογνώστου» μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι παρέχομεν εἰς αὐτοὺς πολύτιμον δῶρον: κυριολεκτικῶς πατριωτικὸν φυλακτόν.

Ἴδου αὕτη.

«... Τὸ Μεσολόγγιον ἔπεσε: ἀλλὰ τὸ ἔθνος εἶναι γενναῖον, ἀκόμη ἐνοπλον, ἔχον εἰς τὴν ἐξουσίαν του καὶ φρούρια καὶ πλοῖα. Ἄς μὴ ἀποκάμωμεν βοθηθῶντες τοὺς Ἕλληνας, ἐνόσφ καὶ αὐτοὶ δὲν ἀποκάμουν πολεμοῦντες. Ἐνῶ αὐτοὶ δὲν φείδονται τοὺς πίπτοντας ὑπὲρ Πατρίδος, ἄς μὴ φειδόμεθα καὶ ἡμεῖς χρημάτων. Ἐννοῶ, ὅτι πολιτικῶς τις μυωπῶν, ζητεῖ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν κρανίων ποῦ στέλλει ὁ Ἴμπραήμ, εἰς τὴν βίαν τῶν γυναικῶν, εἰς τὴν πώλησιν τῶν παιδιῶν. Ἀκατάληπτον ὅμως μοῦ εἶναι πῶς Χριστιανὸς τις ὢν δύναται νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν Ἀντίχριστον. Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ Ἠγεμόνες θὰ εἰσακούσουν τὴν φωνὴν τῆς Θρησκείας. Οἱ παλμοὶ τῶν θυμάτων διαρκοῦν τόσον πολὺ ἐνώπιον τῆς ἀδιαφορίας τῆς Εὐρώπης, ὥστε ἐπὶ τέλος θὰ κινήσουν τὴν συμπάθειαν. Πέμπτον ἦδη ἔτος ἡρωϊσμοῦ καὶ δυστυχίας!

Ἡ Ἀκρόπολις Ἀθηνῶν, ἡ Ἀκροκόρινθος, ἡ Ναυπλία, ἡ Ἰῶρα, ἡ Σάμος, τὰ φρούρια τῆς Κρήτης, τὰ πλοῖα τοῦ Μιαρούλη καὶ τοῦ Κανάρη βλέπουν ἀκόμη κυματίζουσαν τὴν Χριστιανικὴν σημαίαν. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, ὅτι καὶ ἂν συμβῆ θὰ ἀποθάνω Ἕλληνας. Ἐὰν οἱ παλαιοὶ φιλοξενηταί μου, οἱ Ἕλληνες, ἐμελλον ποτὲ νὰ ἀφανισθῶν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἐγώ, ἐπὶ τοῦ τάφου των ἱστάμενος θὰ ἐφώναζα πρὸς τὰς Χριστιανικὰς Κυβερνήσεις: Ἐξ αἰτίας Σατωμπριάν ἐχύθη τὸ ἀθῶνον αἷμα!»

Διὰ τὸν Chateaubriand δὲν ἀρκεῖ μόνον, ὅτι τὸ ὄνομα του κοσμεῖ μίαν τῶν μεγάλων ὁδῶν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, καὶ δὲν θὰ ἀρκῆ, ἂν εἰς τὸ ἐλπιδόμενον, ἀντιπαντὸς ἄλλου ἡρώου, ἱερὸν ἄλσος, στηθῆ καὶ ἡ μορφή του, ἀποδιδόμενη μετὰ τοῦ ἱμερτοῦ Πεντελικοῦ τὴν λευκότητα.

Ἐπανέρχονται, κατὰ τὸν ἀπαράγραπτον φυσικὸν νόμον, ὅθεν ἐπήγασαν, καθόσον, ἂν παραδεχθῶμεν τὴν ἐξάντλησιν, δέον ὁμοίως νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ διάνοια ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ συνήθη μόρια ἢ ἄτομα τῶν σωμάτων, αἵτινα ἀφίνουσιν ἴχνη ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς ἐνεργείας, ὅπως ὁ κινός, ὁ ἀτμός, ὁ ἄηρ, κλπ. ἐνῶ ἐδῶ ὑφίσταται ἰδιότης ἀναστολῆς καὶ διαστολῆς, ὡς ὁ ἠλεκτρισμός, ἢ ἐπιθυμία, ὁ θυμός, κλπ.

Εἰς τὸ προσεχὲς θὰ συνεχίσωμεν τὴν ἐξήγησιν τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν πνευμάτων.

ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Καθίσταται γνωστόν, ὅτι, παρετάθη καὶ αὐθις ἡ προθεσμία πρὸς ἐγχειρίσιν δηλώσεων τῆς ἐφ' ἅπαξ φορολογίας τῆς κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἐ. ἔ.

Ὅσοι ἐκ τῶν φορολογουμένων ἐγχειρήσωσιν ἐντὸς τῆς τελευταίας ταύτης προθεσμίας τὰς δηλώσεις των εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Ἐφόρον δὲν θὰ κταθάλωσι καὶ πρόσθετον φόρον 20ο), ἀλλὰ μόνον τὴν α' καὶ β' δόσιν τοῦ κυρίου φόρου.

Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν φορολογουμένων ἐπέδωκαν δηλώσεις τῆς φορολογίας ταύτης μετὰ καταβολὴν τοῦ φόρου εἰς δόσεις, δέον ἐντὸς τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰ ταμεία καὶ καταβάλωσι τὴν ὀφειλομένην δευτέραν δόσιν τοῦ φόρου τούτου, ἣτις κατὰ τὸν νόμον εἶναι ἰσόποδος πρὸς τὴν ἦδη κατὰ τὴν δήλωσιν καταβληθεῖσαν πρώτην δόσιν καὶ ἣτις δέον ἀνυπερθέτως νὰ καταβληθῆ ἐντὸς τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ. ἔτους.

Παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης θέλουσιν ἰσχύσει αἱ βραβεῖαι ποινῆς τοῦ νόμου, οἱ δὲ μὴ δηλώσαντες, ἢ δηλώσαντες καὶ μὴ ὑποβαλόντες τὴν ληξιπρόθεσμον β' δόσιν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ. ἔτους, θέλουσιν ὑπαχθῆ εἰς πρόσθετον φόρον καὶ τόκους ὑπερημερίας.

Δημοσιευθῆτω διὰ τῶν λαβουσῶν ἔγγραφον ἐντολὴν Ἐφημερίδων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Δεκεμβρίου 1923.

(Ἐκ τοῦ Ἐγχειρίδιου τῶν Οἰκονομικῶν).

Ο "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ",

Πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν κ. κ.

Γ. Βασιλείου, Θ. Βαφειάδου, Χρ. Γανιάρη, Μ. Ζηνάκη, Γ. Κορνάρου, Χρ. Σαλιβέρου καὶ τὰ πρὸς ἕτερα τῶν τραυματιῶν.

Ἐκαστον τεύχος ἀντὶ δραχ. 3

Τὸ παρὸν τεύχος λόγῳ τυπογραφικῶν ἀνωμαλιῶν ἐκυκλοφόρησε τὴν 24 Δεκεμβρίου ἐ. ἔ.

Είναι ανάγκη κάπου να ύψωθῆ στήλη, εἰς τὴν ὁποῖαν
να χαραχθῆ ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ του φράσις :

«Ὁ,τι καὶ ἂν συμβῆ, θὰ ἀποθάνω Ἕλληνα».

Παρόραμα. Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τοῦ «Παντογνώ-
στου» εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦ κ. Δ. Γρ. Κ. ἀπροσέκτως παρέ-
μεινε τὸ διαγεγραμμένον «ἐγραφον δηλαδὴ τότε».

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΥΠΟΘΗΚΑΙ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

* Ὁ ἔρωσ εἶναι ἡ ἔνωσις ἐνὸς κυρίου καὶ ἐνὸς σκλά-
βου. Οὐδέποτε εἶναι ἔνωσις δύο ἴσων.

* Ὁ ἔρωσ ταπεινώνει τὰς μεγάλας ψυχὰς καὶ ἐξυψώ-
νει τὰς μικράς.

* Ὁ ἔρωσ ἐμπνέει μεγάλας φιλοδοξίας καὶ ἀφαιρεῖ
τὰ μέσα τῆς πραγματοποιήσεώς των.

* Διὰ τὸν ἄνδρα νόμος τοῦ ἔρωτος εἶναι ἡ ὑποδού-
λωσις τῆς γυναικός. Ὁ ἄνηρ κουράζεται πολλάκις ἀπὸ
τὸν ἔρωτα, ἀλλ' ἡ γυνὴ κουράζεται μόνον ἀπὸ τὸν ἔρα-
σὴν.

* Ἀνατρέφουν τὰς γυναῖκας διὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὸν ἀ-
παγορεύουν εἰς αὐτάς. Ἀπαράλλακτα ὅπως ἀπαγορεύουν
εἰς τὰ παιδιά νὰ μεταχειρίζωνται τὰ παιχνίδια, τὰ ὁποῖα
χαρίζουν εἰς αὐτά. Ματαίᾳ ἀπαγόρευσις καὶ διὰ τὰ παι-
διά καὶ διὰ τὰς γυναῖκας.

* Εἰς τὸν ἔρωτα ἂν δὲν εὐτυχήσῃ τις ἀμέσως, δὲν εὐ-
τυχεῖ ποτέ.

* Ἐὰν σὲ ἀφίση ἡ ἐρωμένη σου, τοῦτο σημαίνει ὅτι
ἀφῆκες νὰ προλάβῃ εἰς τὴν ἀπιστίαν.

* Ἡ ἐρωμένη γυναῖκα εἶναι σκλάβη, πού σκλαβώνει
ἐνίοτε τὸν κύριόν της.

* Μεταξὺ ἐνὸς τολμηροῦ καὶ ἐνὸς λεπτοῦ εἰς τοὺς τρό-
πους, ἡ λεπτὴ γυνὴ θὰ ἐκλέξῃ τὸν πρῶτον.

* Εἶναι δυστυχέστερος, ὅταν τις νομίζῃ ὅτι ἀπατάται
παρὰ ὅταν εἶναι βέβαιος περὶ τούτου.

* Εἰς τὸν ἔρωτα ἀρκεῖ μία στιγμή, ἐν τίποτε, διὰ νὰ
μεταβληθῆ ἡ τρυφερότης εἰς ἀδυσώπητον σκληρότητα.

* Μεταξὺ δύο ἐραστῶν φαίνεται ὑπάρχουσα διαρκῆς
καὶ ὠρισμένη ποσότης ἔρωτος οὕτως, ὥστε, ὅταν ὀλι-
γοστεύῃ εἰς τὸν ἕνα, αὐξάνεται εἰς τὸν ἄλλον.

* Ὁ ἄνηρ ἐντρέπεται ἐνίοτε, διότι ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἡ
γυνὴ ἐντρέπεται μόνον, ὅταν δὲν ἀνταγαπᾷται.

* Αἱ περισσότεραι γυναῖκες φαντάζονται, ὅτι ἀρκεῖ
ν' ἀποκτήσουν ἐραστὴν διὰ νὰ γνωρίσουν τὸν ἔρωτα.
Ἀπαράλλακτα ὅπως πολλοὶ νέοι πιστεύουν, ὅτι ἀρκεῖ νὰ
κάμῃ κανεὶς στίχους διὰ νὰ εἶναι ποιητής.

* Ἡ ἀπλὴ καλλονὴ διεγείρει τὸν ἔρωτα, ἀλλ' ἡ μεγάλ-
η καλλονὴ τὸν φονεύει. Δὲν τολμᾷ κανεὶς ν' ἀγαπήσῃ
γυναῖκα πολὺ ὀραίαν. Δὲν αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἴσος μὲ
αὐτήν.

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Παρακαλουμένους θερμῶς, ὅπως ὅσοι ἐξ αὐτῶν
καθυστεροῦσι τὴν συνδρομὴν τοῦ τρέχοντος ἔτους
τοῦ «Παντογνώστου» ἐμβάσωσιν αὐτὴν τὸ ταχύτερον
εἰ δυνατόν, ἵνα δυνηθῶμεν ν' ἀνταποκριθῶμεν εἰς
τὰ βαρύτερα ἔξοδα τῆς ἐκδόσεώς μας καὶ καλύψω-
μεν τὰς σημαντικὰς μας ζημίας.

Περὶ τῶν μεγάλων μας δὲ ζημιῶν ἀρκεῖ νὰ ση-
μειώσωμεν ὅτι μᾶς καθυστεροῦνται σήμερον συν-
δρομαὶ ὑπὲρ τὰς 850, τῶν ὁποίων ἡ ταχύτερα εἰσ-
πραξίς θὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὸν «Παντογνώ-
στην», ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἐφείσθη χρημάτων νὰ καλ-
λιτερεύσῃ τὴν ἐμφάνισίν του ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ παρούσα θὰ εἶναι καὶ ἡ τε-
λευταία παράκλησίς μας.

(Ἐκ τῆς Διαχειρίσεως τοῦ «Παντογνώστου»).

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

«ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ»

Α.) ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1) *Τὰ Ἐξωτερικὰ Συναλλάγματα καὶ αἱ ἐπ' αὐ-
τῶν πράξεις* ὑπὸ Ἑμμ. Μ. Χανδράκη, Τμηματάρχου
Δημοσίου Χρέους Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν. δρ. 50.

2) *Περὶ Φαρμακευτικῶν Ἐνδείξεων* ὑπὸ Ἄποστ.
Παλαδοπούλου, τ. ὑφηγητοῦ τῆς Φαρμακολογίας ἐν τῷ
Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. δρ. 5.

Βίαν Προσεχῶς

3) *Νομικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* ὑπὸ Ἀδόλφου Μεγ-
κλε κατὰ μετάφρασιν διαπρεποῦς Ἑλληνος νομομαθούς.

Β.) ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

1) *Ἡ Καρδιά μὲ τὰ Φίδια* ὑπὸ Ἀθαν. Γ. Κυ-
ριαζῆ. δρ. 15.

ΣΗΜ. Ἀπαντα τ' ἀνωτέρω ἀποστέλλονται παντὶ τῷ ἐμ-
βάζοντι τὴν ἀξίαν των ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Διὰ τοὺς κ.κ. συγγραφεὺς καὶ ἐκδότας

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἄνω ἀξιοτίμων
κυρίων ὅτι τὸ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ «ΠΑΝ-
ΤΟΓΝΩΣΤΟΥ» ἀναλαμβάνει τὴν ἐπιμεμελημέ-
νην διόρθωσιν τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν
καὶ τὴν ἐν γένει παρακολούθησιν πάσης ἐκ-
δοτικῆς ἐργασίας.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἀπευθυντέον
Γραφεῖα «Παντογνώστου» Ἰπποκράτους 32.

(ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΧΙΝΟΠΩΡΟ

Μιά κιθάρα . . . καὶ σπάει
κ' ἡ χορδὴ της κομμένη.
Πάει τὸ γλέντι μας . . . πάει
τὸ τραγοῦδι σωπαίνει.

Μιά σιαγόνα στὴ γῆ
ποῦ ὄλο ἀπλώνει καὶ λυώνει.
Γόδο ἀνθεῖ τὴν αὐγὴ
καὶ τὸ βράδυ τελειώνει!

Μιά ζωὴ, μιὰ προῆ
σιεγαγμός : ὦ καημέ μου,
ξερὸ φύλλο θροεῖ
σ' ἕνα φύσημα ἀνέμου.

Μιά προῆ, καὶ περνάει
καὶ λουδοῦδια μαραίνει.
Μιά ζωὴ καὶ κυλάει.
Πέσ' μου, ὦ πέσ' μου πού βγαίνει!

Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ ΛΑΥΡΑΣ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ἘΝΑ ΒΙΒΛΙΟ

Ἄρα γὰ τὴν πραγματοποιῶ τὴν παράκληση τοῦ φίλου
Διευθυντῆ τοῦ «Παντογνώστη» νὰ ρίξω δυὸ λόγια γιὰ
τὸ δίτομο βιβλίον τοῦ γάλλου συγγραφέα Alexandre Mercereau, πού βρίσκονται μέσα σ' αὐτὸ ἀνθολο-
γημένοι στοχασμοὶ τοῦ λογῆς (1). Κάπου ἔβλεπα τώρα τε-
λευταία, ξεφυλλίζοντας, δὲ θυμοῦμαι πιά, κάποιο παρι-
σιάνικο φύλλο, πὼς ὁ Mercereau εἶναι, ἀπλούστατα,
πληχτικὸς. Τὴν κατηγορία τοῦ εἶδους αὐτοῦ τὴν ἄκουσα
νὰ ἔστομίζεται κατὰ καιροὺς γιὰ πεζογράφους καὶ ποιη-
τὲς πρὸ πολλοῦ στερεωμένους ἀπὸ τὴ Δόξα στὸ θρόνο
τους. Γιὰ ἕνα Φλωμπέρ, γιὰ ἕνα Leconte de Lisle,
γιὰ ἕνα Λοτί, γιὰ ἕνα Charles Maurras. Εἶναι καὶ αὐτὸ
τρόπος ἀπὸ τοὺς προχειρότερους γιὰ νὰ ξεθυμαίνου-
νε, στυγνὰ, οἱ μέτριοι ἀπὸ τὴ στενοχώρια πού τοὺς προ-
ξενοῦν οἱ ἑξωριστοί. Αὐτὰ συμβαίνουν, ἂν ἀγαπᾷτε, στὸ
Παρίσι. Πάλι διακριτικώτερα καὶ ἀπ' ὅσα γίνονται σ' ἐμᾶς.

Ἐδῶ, τιποτένιος καὶ ἂν εἴστε, σκυλοβρίζετε, καὶ μὲ τὸν
πῶ ἀνόητο τρόπο τὸν ἐργάτη καὶ τὸν πρωτεργάτη, ἀκόμα
χειρότερα, στοῦ Λόγου τὰ μαθήματα καί, καλὰ κακά,
ξανασαίνετε. Κι ἂν τίποτα δὲ γνώριζα ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ
Μερσερώ, θὰ ὑποπτευόμουν τὴν ἀξία του ἀπὸ τὸ εἶδος
τῆς βριασιάς. Πολὺ περισσότερο μοῦ καθιερώθηκε, τρώ-

(1) «Les pensées choisies» d'Alexandre Mercereau. Pre-
face de Carlos Larronde etc. Tom. 1-2. Paris. Figuière, éditeur.

Ἡ ΦΛΟΓΕΡΑ

Πέρασα ἀπ' τὸ μακρινὸ χωριουδάκι σου μιὰ μέρα
κι ἄκουσα νὰ παίζου-νε μιὰ γλυκιὰ φλογέρα.

Κάποιος γέροντας βοσκὸς τὸ σκοπὸ βαροῦσε ἐκεῖνο.
Στέκω καὶ τὴ γλύκα του μαγεμένος πίνω.

Κῦστερα ἀπ' τὴν καλαμιὰ, πού ἐρωτεύτη τὸ ποιάμι,
πέρασα καὶ τρύγησα, κόρη, ἕνα καλάμι.

Πᾶω στὸ γέροντα βοσκὸ καὶ τοῦ λέω: «Γεροτσομ-
πάνο,
μάθε μου τὴν τέχνη σου στὸ καλάμι ἀπάνω».

Μοῦμαθε νὰ τραγουδῶ καὶ καρδιές νὰ βαλαντώνω
καὶ νὰ παίζω ὀλόγλυκα τήθοδιου τὸν πόνο.

Τώρα λόγια καὶ σκοποὺς τοῦ χωριοῦ σου φέρνω
ὀπίσω
κῆρδα τὴν ἀγάπη μου νὰ σοῦ τραγουδήσω.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

πον τινά, ἡ ἀξία του, γιατί πάντα τ' ὄνομά του, καὶ μὲ
τὸν τρόπο πού συχνὰ ἀναφέρεται ἀπὸ πρόσωπα μὲ κύ-
ρος, καὶ κομμάτια χαρακτηριστικὰ τοῦ σκορπισμένου του
σὲ περιοδικὰ καὶ σὲ βιβλία συμμαζιμένου ἔργου του, μοῦ
φτάνουν γιὰ νὰ σχηματίσω τὴν ἰδέα μου ὅσο καὶ ἂν ἀδύ-
νατο μοῦ στέκεται, ἕνος ἐγὼ καὶ γυρισμένος πρὸς ἐργα-
σίες ἄλλες, καὶ τραβηγμένους ἀπὸ σχέδια κάθε λογῆς, νὰ
κάμω, καθὼς ταιριάζει, καὶ σὲ ὅλα της τὰ καθέκαστα, τὴ
γνωριμὰ ἐνὸς τεχνίτη τοῦ Λόγου, πού, ἕνας αὐτός, μπορεῖ
νὰ εἶναι κόσμος. Εὐτύχημα πού τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴ τὴν
ἐξουδετερώνει σχεδὸν ἡ δίπτυχη Ἀνθολογία, πού κρατεῖ
μ' ἐπιμέλεια συναγμένο τὸν ἀφρὸ καὶ τῆς σκέψης καὶ τῆς
τέχνης τοῦ συγγραφέα αὐτοῦ τοῦ συγγραφέα, λέγω, πού
ἀπὸ μᾶς ἀρχῆς πάντα προσπερνοῦσεν ἀπὸ τὰ μάτια μου,
σὰν ἀξίος πολλῆς προσοχῆς καὶ τιμῆς ἑξωρῆς, γιὰ τὴ
φιλοσοφικὴ του σοβαρότητα, γιὰ τὴν ἐπιστημότητα τὴν
ἱερατικὴν, γιὰ τὴ λειτουργικὴ κατάνυξη, τὰ χαρίσματα πού
τόνε συνοδεύουν, καὶ τὰ γνωρίσματα πού τὸν ἀποτελοῦν,
κάθε φορὰ πού τὸν ἀντικρύζουμε νὰ ἱερούργῃ στὸ ναὸ
του. Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ ἐκεῖνο πού προτιμᾷ, καθὼς μᾶς
τὸ πληροφοροῦν, εἶναι τὰ «Λόγια ἀγάντια στὴ ζωὴ». Μιλοῦν
τὰ λόγια ἐκεῖνα γιὰ κάποια πράγματ' ἀπὸ τὰ πο-
λυτιμότερα τῆς ὑπαρξῆς, γιὰ κάποιες στιγμὲς τοῦ ἀν-
θρώπου ἀπὸ τίς ἐπισημότερες: Εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ζωή, εἶνα

ὁ Ποιητής. Είναι ἡ Γυναίκα σὲ κάποια χάρι καὶ σὲ κάποιους πόνους τῆς, ἀξιολάτρευτη. Ἡ γυναίκα, τριδιπλή. Ἡ γυναίκα, ἀρραβωνιαστικά. Ἡ γυναίκα, μὲ τὸ παιδί στὰ σπλάχνα. Ἡ γυναίκα, μητέρα. Ὑστερα, ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός μας. Ὑστερα, τὸ Σπίτι. Στὸ τέλος ὁ Θάνατος. Βιβλίο, μᾶς λένε, μακροχρόνια μελετημένο, πού ὁ καθένας του βεβαιωτικά ἐξαγγελλόμενος λογισμὸς εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς πείρας. Μὰ καὶ οἱ ἐξιδιαλεγμένοι Στοχασμοὶ πού ἔχω μπροστά μου τώρα, δὲν εἶναι τάχα κι αὐτοὶ «Λόγια ἀγνάντια στὴ ζωὴ», λόγια παρμένα σὲ πλατύτερο σχέδιο, ἀπὸ τὸ ἔργο ὁλόκληρο τοῦ γνήσια διανοούμενου τούτου λογοτέχνη; Ἔνος, ἴσως δὲν μπορῶ νὰ μῶ μέσα σὲ κάποιες, σχετικὰ καὶ μὲ τὴν οὐσία, καὶ μὲ τὴ μορφή τοῦ ἔργου, λεπτομέρειες, πού χρειάζονται βέβαια γιὰ τὴν ἐχτίμησή του τὴν δευτερευόντι, γιὰ μιὰ λεπτεπίλεπτη παρατήρηση, γιὰ τοποθέτηση σὲ μιὰ κορνίζα, πού νὰ τοῦ πάη ἀλάθευτα. Μὰ ἕνος καθὼς εἶμαι κι ἀπὸ μιὰν ἀπόσταση βλέποντας, μοῦ δίνεται ἡ χάρι κάποια ἔργα νὰ τὰ ξεχωρίσω ἀπὸ τὴν ὄψη τους τὴ συνολική ἀπὸ τὴν ὄψη πού ἐκεῖ δοκιμάζονται καθαρότερα τί ἀξίζουν. Κ' ἔτσι στὸ σύνολό του τὸ ἔργο τοῦ δείχνεται μὲ μιὰν ἐπιβολή, ὄχι συνθησιμένη. Μάλιστα τὸ εἶδος του, βιβλίο ἀπλῶν ἀφορισμῶν, σὰν ἀταχὰ ριγμένων, ταιριάζει τώρα μὲ τὴν ψυχική μου, ἴσως πρεσβυτική, ἴσως, ποιὸς ξέρει! περισσότερο ὀριμασμένη, διάθεση. Νεώτερος τρελλαίνομαι γιὰ τὸ μυθιστόρημα. Ὑστερα τὸ ποίημα μὲ πῆρεν ἀποκλειστικότερα. Ὑστερα τὸ κριτικὸ ἀρθρογράφημα. Ὑστερα ἡ ὀγκωμένη πολυσέλιδα βιογραφική καὶ καλαισθητικὴ μονογραφία γύρω στοῦ μεγάλου ἀνθρώπου τὴς περιπέτειες, παρακολουθώντας τὸ δρόμο τοῦ ἥρωα, στὴ σκέψη καὶ στὴν πράξη ἀξέχωριστα, τὸ ἀληθινὸ μυθιστόρημα τῆς μεγαλοφυΐας, κάτι πού πάει ἀπὸ τοὺς «Παράλληλους» τοῦ Πλουτάρχου, ἴσα μὲ τοὺς ἥρωες τοῦ Κάρλαιλ καὶ ἴσα μὲ τὸ ἀριστούργημα τοῦ Γάλλου Δανιὴλ Halevy γιὰ τὸ Νίτσε, ἢ μὲ τὸ ἐξάτομο μεγαλόπρεπο μνημεῖο γιὰ τὸν ἴδιο πάλι, ἐνὸς ἄλλου γάλλου καθηγητῆ, τοῦ Andler. Τέλος, οἱ κομματιασμένοι, οἱ, αὐτόνομα συχνὰ ὁ καθείς, συνθεμένοι, ἢ, ἀδιάφορο, ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ παρμένοι, στοχασμοί, πού κλασικά τους ὑποδείγματα στέκονται τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Ἑόγγη, οἱ «Παροιμίες» οἱ σολομώντειες, τὰ εἰς «Ἐαυτὸν» τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, πόσες σελίδες τοῦ Γκαίτε, τοῦ Νίτσε, ὅλος ὁ Πασκάλ, ὁ Ἀμιέλ, ὁ Ρενὰν ἀκόμη τῶν «Τετράδιων τῆς νιότης»! Τὸ ὄνομα τοῦ Γκαίτε μοῦ θυμίζει πῶς μιλεῖ γιὰ τοὺς περίφημους καὶ μὲ τὸ στίχο καὶ μὲ τὸν πεζὸ του λόγο Ἀφορισμοὺς ἕνας ἐπίσημος Βρετανός (1).

Ὁλόκληρο τὸ ἔργο τοῦ Γκαίτε, ποίηση καὶ πρόζα, δράμα, μυθιστόρημα, γράμματα, συνομιλίες, ὅλα του εἶναι πλούσια σπαρμένα ἀπὸ τὰ φεγγόβολα ἐκεῖνα γνωμικά πού τ' ἀφίρει νὰ πέφτουν ὁ διαπεραστικός, ὁ ὑπομονητικός, ὁ ἀλάθευτος, ὁ ἀκίματος αὐτὸς παρατηρητῆς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Μεταχειρίζεται τοὺς ἀνθρώπους μὲ σπουδαιότητα καὶ εὐλιχρῆνεια. Δὲν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὴν πρόστυχη εἰρωνεία τοῦ μέτρου, πού θέλοντας νὰ παραπονεθῆ, βρίσκει στὰ παράπονά του ἄθλιο ξεθύμασμα ἐκδικητικό. Μᾶς λέει ὅλη τὴν ἀλήθεια. Δὲν εἶναι σὰν κάποιους αὐτοκαλούμενους σοφοὺς, πού φυλάγοντας γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τῶν τὰ μυστικά τους, φαίνονται ὑποταγμέ-

νοι, καθὼς ἐξωτερικεύονται, σὲ ὅλα τὰ «κατὰ συνθήκην Ψεύδη», σὲ ὅλα, καθὼς θὰ λέγαμε στὸ ζωντανώτερο λόγο μας, τὰ βαλμένα, τὰ μιλημένα παρουσιάσματα καὶ μὲ τὴ γλώσσα τους καὶ μὲ τὴ διαγωγή τους, μὰ τὴν ἀδέσμευτη ἐλευθερία τῆς γνώμης τὴν τρέφουνε φυλακισμένη στ' ἄδυστα τῶν ἀδύτων τῆς σκέψης τους. Κάθε φορά πού πιάνει κ' ἐξετάζει τὰ κίνητρα τῆς πράξης μας καὶ τὴν πράξη μας τὴν ἴδια, εἶναι γαλήνιος, φέρεται καθὼς πρέπει, δὲν παίρνει ἀπὸ βαρυστησιὰ κ' ἀτὸ ἀηδία. Εἶναι ὁ φίλος μας, τὸ καλὸ μας θέλει, μᾶς ὑποστηρίζει. Ἀναφέρω τὸ Γκαίτε, γιὰ τὸ ἴσκιος του, πόσο βαθὺς καὶ πλατὺς πόσο, φτάνει νὰ περιλάβῃ καὶ νὰ σκεπάσῃ γέννη ποιητῶν καὶ πιστῶν τῆς τέχνης, ὅσο κ' ἂν εἶναι διαφορετικά μεταξὺ τους τὰ σχήματα καὶ τὰ ἀνασθηματικά τους γέννη πού μακάριο τὸ φέγγος τοῦ καθενὸς θὰ εἶναι, καὶ μοναχὰ ἂν ἀναβρῦξῃ ἀπὸ μιὰν ἀχίνα τοῦ γκαϊτικοῦ ἤλιου. Ὁ Ἀλέξανδρος Mercereau τῶν «Pensées Choisiées», εἶναι σὰ βλαστὸς ἀνθισμένος ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ Γκαίτε. Ἀπάνω σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ πνευματικὰ προβλήματα φέρεται τὸ μέτρο του κ' ἐργάζεται τὸ κοντύλι του, ὀρίζοντας, ρυθμίζοντας, ξανανιώνοντας, βεβαιώνοντας, παρασταίνοντας. Καμία ἐνέργεια καὶ καμία χάρι τῆς ζωῆς δὲν τὸν ἀφίρει ἀδιάφορο. Τὰ Λόγια του ἀγνάντια στὴ ζωὴ σταλάζουν εὐγλωττα. Ἐδῶ τὰ σημαδεύει τοῦ λυρικοῦ ἢ διάχυση, ἐκεῖ τοῦ ἐπικοῦ ἢ ἀφήγησι, ἄλλο τοῦ δραματικοῦ ἢ σύγκρουση. Ὅμως εἶτε πρὸς τὸν αἰσθητικὸ, εἶτε πρὸς τὸν ψυχολόγο, εἶτε πρὸς τὸν ἠθικολόγο, εἶτε πρὸς τὸ μεταρῶσιο ποιητῆ, εἶτε πρὸς τὸ θετικὸ μὲ τὸ πεζὸ τὸ βῆμα ἀπευθύνεται, ὅμως, συχνὰ εἶναι ἐνθουσιαστικά λυρικός, συχνότερα θερησκευτικὰ σεμνός. «Ἡ τέχνη, λέει, πού δὲν εἶναι σκοπὸς τῆς νὰ μεταρῶσιωγῇ, διασκέδαση μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ πυροτέχνημα, μὰ δὲν εἶναι ἡ τέχνη». Καὶ ἄλλοι: «Ἀφορμὴ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες πού μᾶς κάνει νὰ μὴ καταλαβαίνουμε τὸ καλλιτέχνημα: ὁ καθένας γεννιέται ἀπὸ clichés, ἀπὸ τὰ στερεότυπα δηλονότι τῆς ρουτίνας πού τοῦ ἔχουν κερφωθῆ μέσα του, συχνὰ σύμφωνα μὲ τὰ γούστα του, συχνότερα, σύμφωνα μὲ τὰ γούστα ἐκείνων πού τοῦ γίνονται καθοδηγοί, τὰ στερεότυπα πού πάντα ἀγωνίζονται νὰ τ' ἀπιθώσῃ ἐνάντια στὸ διαφορετικὸ τοῦ ἄλλου κοίταγμα». Καὶ τὸ ἄλλο: «Κάθε τέχνη εἶναι κοινωνική, εἶτε τὴν ἔχει εἶτε δὲν τὴν ἔχει τότε ἂν ἀξίωση, γιὰ τὴν κάθε τι πού γέρονε πρὸς μιὰ βαθειὰ συγκίνηση, μαζὶ καὶ μονομιᾶς πλαταίνει τὴν ἀντίληψη, διυλίζει τὰ αἰσθήματα, διοχετεύει τὰ πάθη, ἰσορροπεῖ τίς ἐνέργειες, συνταιριάζει τοὺς ὁμοίους, κ' ἔτσι τὴν ὑπηρετεῖ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη δύναμη, τὴν ἀλήθεια.» Καὶ τοῦτο: «Οἱ δειλοὶ εἶναι χαρᾶτες εὐγενεῖς. Ὑποφέρουν ἀτάραχα τὴν κακοτυχία. Μὰ ξάφνου, ἐπαναστατοῦνε: ῥίχνουν κάτω ὅ,τι τοὺς ἐναντιώνεται, καὶ τὸ ποδοπατοῦνε μὲ δύναμη πού δὲν τὴν περιμένει κ' ἀπὸ τοὺς πανουργότερους παλαιστῆς.» Ὅμως τέτοιον εἶδος παράθεσι, καὶ σειρᾶς ὀλης γνωμικῶν, δὲ φτάνει νὰ δώσῃ γεμάτην ἰδέα τῆς φιλοσοφικῆς ψυχῆς τοῦ συγγραφέα τούτου. Χρειάζεται ὑπομονητικὸ τοῦ ὅλου βιβλίου πέρασμα μὲ τὸ μολύβι στὸ χέρι. Πρὸς τοῦτο μᾶς ὀδηγεῖ ἡ κριτικὴ τῆς συμπάθειας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, ἡ γονιμώτερη καὶ σὲ μεγάλο βαθμὸ κριτικώτερη ἀπὸ τὴ συχνότατα ρυπαρὴ καὶ ἀξιοκαταφρόνητη συνονοματῆ τῆς πού μισεῖ τυφλὰ καὶ πού τυφλότερα ἀρνιέται. Τὴν ἀντιπροσωπεύει ὁ πρόλογος τοῦ κ. Carlos Larronde,

πρόλογος σύντομος καὶ σύντομος καὶ ἀρκετὸς γιὰ νὰ παρουσιάσῃ στὴ φαντασία μας τὴν εἰκόνα τοῦ προλογισμένου σὲ ὅ,τι κατέχει ἐκεῖνος κύριο σημάδι καὶ ἀποκαλυπτικό. Ὁ Μερσέρω τοῦ Λαρρόντ εἶναι ὁ λυρικός τῆς σκέψης, εἶναι ὁ πλουσιώτερος προικισμένος τῶν καιρῶν μας λογοτέχνης, ὁ μὲ τὴ φλογερὴ φαντασία πού ἐπὶ τέλους ἔφτασε στὴ βεβαιότητα, ὁ ἐξαιρετικὰ πολυγνώστης, καὶ ἀκόμη καλύτερος, ὁ καλλιεργημένος νοῦς, ὁ πολὺ βαθιά, ὁ ἐναγώνια συγκινημένος ἀπὸ τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς, καὶ γι' αὐτὸ ἀνήμπορος νὰ γράφῃ καθὼς γράφουν οἱ ἐρασιτέχνες. Εἶναι ὁ ἀνθρωπος πού δήλωσε: «Θεωρούμενος μὲ τὸ γάλα καὶ τῶν πιὸ ἀντίθετων, τῆς μιᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλη, φιλοσοφῶν, καλὸς ξυλοκόπος πού γνωρίζει τοὺς τόπους πού φυτρῶνουν ὅλα τὰ δέντρα τους, ἀπὸ τὸ Ζωροάστρο ἴσα μὲ τὸν Οὐίλλιαμ James, ἀπὸ τὸ Θάλητα ἴσα μὲ τὸν Bergson, καὶ πού θὰ γνωρίζῃ πάντα νὰ βρῆσκῃ τὸ δρόμο του στὸ δάσος, ἀποφεύγων νὰ δείχνω τὸν κορμὸ πού αὐριο θὰ διαλέξῃ τὸ τσεκούρι μου γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ παλατιοῦ μου.» Καὶ συνεχίζουσι καὶ συμπληρώνουσι τὴν ἀνάληψη τοῦ Λαρρόντ, ἐπίλογος τοῦ βιβλίου, πλυπρόσωπος χορδὸς ποιητῶν, κριτικῶν, πεζογράφων, διανοητῶν, καὶ γάλλων κ' εὐρωπαϊῶν ἐκλεχτῶν τῆς φήμης ἀπὸ τὸ Λανσὸν καὶ τὸν Παῦλον Ἀδάμ μέχρι τοῦ γερμανοῦ Zweig, τοῦ ἐρμηνευτῆ κριτικοῦ τοῦ μεγάλου Βεράρεν ὅλοι μ' ἕνα φόρο ἢ συγκρατημένης τιμῆς ἢ θαυμασμοῦ ζωνρότερα ἐκδηλωμένου πρὸς τὸ ἔργο τοῦ Μερσέρω. Ἰδιαίτερα, γιὰ τὴ γνωμολογική, τὴ θετικώτερη σημάσια τοῦ ἔργου τούτου, θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὸ κατατάξῃ στὴ σειρὰ τῶν ἀποφθεγματικῶν ἠθολόγων, ὅσο καὶ ἂν εἶναι διαφορετικῆς οἱ φιλοσοφίαι τους: τῶν Λαρροφουκῶ, τῶν Σαμφόρ, τῶν Λαβρουγιέρ, τῶν Βοβενάρκ. Πάντα μὲ τὴν εὐλογία τῆς γαλλικῆς γλώσσας, πού, κιθὼς κάποιος τὴ χαραχτήρισε, ἀσύγκριτα πλούσια εἶναι γιὰ νὰ ἐκφράξῃ ὅ,τι χρειάζεται ἀνάλυση καὶ γιὰ νὰ διατυπώσῃ μὲ τὴν ἀπειράριθμη ποικιλία τους, τοὺς κλισμῶν καὶ τ' ἀντιπεγγίσιμα τοῦ στοχασμοῦ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΕΩΝ

Μὲ τὴν ἀθρόαν ἀπονομήν τοῦ Ἀριστείου τῶν Γραμμάτων εἰς δεκαπέντε ἀκόμη λογοτέχνας, ὁ ἀριθμὸς τῶν ζώντων Ἀριστεῶν τῆς Λογοτεχνίας, διότι ἀπέθαναν ἤδη δύο ἀπὸ τοὺς πρώτους, ὁ Βλάχος καὶ ὁ Σουρῆς, — ἀνέρχεται σήμερον εἰς εἰκοσιδύο. Δὲν εἶναι οὔτε πολλοί, οὔτε ὀλίγοι. Βεβαίως ἤμποροῦσε νὰ τὸ ἔχουν καὶ ἄλλοι, τῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ τῆς αὐτῆς ἡλικίας μὲ τοὺς νεωτέρους τοῦλάχιστον τῶν ἐσχάτως τιμηθέντων, ὡς ὁ Σικελιανός, ὁ Ζερβός, ὁ Βουτιερίδης, ὁ Σημηριώτης, ὁ Τανάγρας, ὁ Τραυλαντώνης, ὁ Στρατήγης, ὁ Λάσκωρης, ὁ Μωραϊτίνης καὶ καθεξῆς. ἤμποροῦσε ἀκόμη νὰ προτιμηθοῦν πέντε-ἕξ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ λείψουν ἄλλοι τόσο ἀπὸ τὸν τελευταῖον κατάλογον. Τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο τὸ ἴδιον. Δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν, ὅταν, μεταξὺ

προσώπων ἐξίσου καλῶν, προτιμῶνται αὐτὰ ἢ ἐκεῖνα, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιληφθοῦν ὅλα εἰς ἕνα κατάλογον περιορισμένον. Κατ' ἀνάγκην μερικὰ θὰ μείνουν ἔξω καὶ θὰ περιμένουν τὴν σειρὰν τῶν καὶ τὴν εὐκαιρίαν. Τὸ ζήτημα εἶναι, ὅτι ὅλοι οἱ μέχρι τοῦδε «ἀριστοποιηθέντες» ἦσαν ἀξιοὶ τῆς τιμῆς.

Ὁ Δροσίνης, ἄλλοτε, ἔκαμνεν ἀδικίας εἰς πρόσωπα, αὐθαρεσίας καὶ τυπικὰς παρανομίας, τὰς ὁποίας ἐδείξαμεν μὲ τὸ φυλλάδιόν μας «Ἡ κωμῶδία τοῦ Ἀριστείου». Ἡ κωμῶδία αὐτὴ συνίστατο εἰς τοῦτο: Ὁ Δροσίνης ἐξέλεγε ἐκ τῶν προτέρων τὸν Ἀριστεῖα του, ἐφρόντιζε νὰ τοῦ τυπώσῃ τὸ βιβλίον του ὁ ἐκδότης κ. Σιδέρης καὶ τοῦ τὸ ἐδράθει μὲ τὸ Ἀριστεῖον, μὴ λαμβάνων διόλου ὑπ' ὄψει ἄλλα βιβλία ἐκδοσμένα τὸ ἴδιον ἔτος, ὑποψήφια κατὰ τὸν Νόμον καὶ ἴσως ἀνώτερα. Κάθε ἄλλο δηλαδὴ ἐγένετο παρὰ ὁ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενος διαγωνισμὸς, αὐτὸ δὲ μόνον. — ἢ συμπαίγνια νὰ ποῦμε, — ἐξε προκάλει τότε τὴν ἀγανάκτησιν μας, τὴν ὅποیان τότε παρεξήγησαν ὡς... μανίαν διὰ τὸ Ἀριστεῖον!!! Πρέπει ὅμως νὰ ὀμολογήσωμεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν αὐθαρεσίαν του, ὁ Δροσίνης ἐσέβετο τὸν θεομὸν κατ' εὐσίαν καὶ ὅτι εἰ εὐνοούμενοί του ἦσαν πάντοτε ἐκ τῶν ἀρίστων. Ποῖος τφάντι θάμψισθητοσε τὴν ἀξίαν λογοτεχνῶν ὡς ὁ ἴδιος ὁ Δροσίνης, ἢ ὁ Π. λέμης, ἢ ὁ Γρυπάρης, ἢ ὁ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίνης, εἰ ὅποιοι ἐπῆραν τότε τὸ Ἀριστεῖον διὰ τῶν ἐτησίων ψευδοδιαγωνισμῶν;

Ἐπίσης ἐτηρήθη ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν, ἐκτὸς Διαγωνισμοῦ, ἀθρόαν ἀπονομήν. Διότι κανεὶς πάλιν δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ μψισθητῆσῃ σοβαρῶς τὴν ἀξίαν τῶν νέων Ἀριστεῶν, — μερικῶν δὲ καὶ τὴν ἀληθῶς ὑπέροχον θέσιν εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Λογοτεχνίαν, — ἢ τοῖ τῶν θεμελιωτῶν τοῦ Δημοτικισμοῦ καὶ ἀρχιγλωσσολαστῶν Ψυχάρη καὶ Πάλλη, τοῦ συνεργάτου των καὶ ἀποστόλου των Ταγκοπούλου, — ὁ ὅποιος, ἐκτὸς τοῦ ἱστορικοῦ του «Νουμᾶ», ἔχει νὰ ἐπιδειξῇ καὶ μιὰν ἀξιόλογον ἐργασίαν εἰς τὸ Ἰδιοθέατρον — τοῦ Καμπούρογλου, τοῦ λαμπροῦ καὶ πνευματώδους συγγραφέως τῶν «Ἀτικῶν Ἐρώτων» καὶ τῶν «Θρυψάλων» τῶν ἐπιφανῶν διηγηματογράφων Λυκούδη καὶ Βουτυρᾶ τῶν ἐσχόντων ποιητῶν Σκίπη, Μαλακάση καὶ Πορφύρα τῶν θαυμασιῶν ποιητικῶν πεζογράφων Νιρβάνα καὶ Παπαντωνίου τοῦ μοναδικοῦ Βλαχογιάννη καὶ τῶν κρατίστων μεταξὺ τῶν δραματικῶν μας συγγραφέων Χόρν καὶ Μελά.

Ἄς μὴ νομίση κανεὶς ὅτι κολακεύομεν σήμερον ἢ ὑπερτιμῶμεν συναδέλφους, τοὺς ὁποίους δὲν μᾶς συμφέρει νὰ ὑποτιμῆσωμεν. Ἄν ἐθεωροῦσαμεν κάποιον ἀπ' αὐτοὺς ἀνάξιον τοῦ Ἀριστείου, ὅχι μόνον δὲν θὰ ἐδιστάζαμεν νὰ τὸ εἰπώμεν, ἀλλὰ καὶ θὰ ἤρνοῦμεθα ἴσως νὰ συμμερισθῶμεν μᾶς τοῦ τὴν τιμῆν. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι εἶναι ἀξιοὶ καὶ ὑπεράξιοι ὅλοι. Ἀδιάφορον ἂν ἔχωμεν καὶ ἂν ἐξεφράσαμεν πολλάκις διὰ πολλοὺς τὰς ἐπιφυλάξεις μας, ἂν δὲν μᾶς ἤρσαν ὀρισμένα τῶν ἔργα, ἂν τὰ ἐπεκρίναμεν, ἂν δὲν ἐσυμφωνήσαμεν μὲ κάποιας γνώμας των,

(1) Ὁ Fohn Morley στὰ «Essais critiques».

ἀν συνεκρούσθημεν καὶ ἀντηγωνίσθημεν εἰς τὸν στίβον τὸν πνευματικόν. Αὐτὸ εἶναι ἄσχετον. Καὶ τοῦ Ψυχάρη ἀκόμη ἠλέγχσαμεν πολλάκις τύπους καὶ τρόπους ποῦ δὲν μᾶς ἐφαίνοντο ὀρθοί, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπαύσαμεν νὰ τὸν θεωρῶμεν μεγάλον διδάσκαλον, νὰ τὸν σεβώμεθα καὶ νὰ τὸν θαυμάζωμεν. Καὶ τώρα ποῦ ἐπισκοποῦμεν τὸ ἔργον ἐν τῷ συνόλῳ ἐκάστου τῶν τιμηθέντων λογοτεχνῶν, τὸ εὐρίσκομεν ἀναντιρρήτως σημαντικόν καὶ ἀξιοσηφάνων. Αὐτοὶ οἱ δεκαπέντε, καὶ μὲ τοὺς παλαιούς εἰκοσιδύο Ἀριστεῖς, εἶναι πραγματικῶς ἀπὸ τοὺς ἀριστεῖς τῆς Λογοτεχνίας μας, ἀδιάφορον ἂν εἶναι ἀκόμη καὶ ἄλλοι ἰσότη μοί των ἀπέξω, ἀδιάφορον ἂν καὶ μεταξὺ των παρουσιάζουν διαφορὰς, ἂν ἕνας ἀξίῃ περισσότερο καὶ ἄλλος ὀλιγώτερον. Μὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἔχουν εἰκοσιδύο, ἄνθρωποι, τὴν ἴδιαν ἀκριβῶς ἀξίαν; Καὶ δὲν εἶναι ἀρκετὸν ποῦ ἔχουν ἀξίαν ὅλοι;

* *

Λοιπὸν, οἱ εἰκοσιδύο αὐτοὶ λογοτέχναι, μαζὶ μὲ τοὺς κάπως ὀλιγώτερους ἀριστεῖς καλλιτέχναις, — ζωγράφους, γλύπτας, μουσικοὺς καὶ ἠθοποιούς, — ἀποτελοῦν ἕνα Σῶμα, «Ἴδιον Σῶμα» ὅπως λέγει ὁ Νόμος περὶ Ἀριστείου. Τὸ Σῶμα τοῦτο, κατὰ τὸν αὐτὸν Νόμον, ἔχει τὰ προνόμια του: προσκαλεῖται ἐπισήμως εἰς τὰς τελετὰς καὶ τὰς ἐθνικὰς ἐορτὰς τὰ μέλη του ἐμφανίζονται εἰς αὐτὰς μὲ τὰ διάσημα τοῦ Ἀριστείου, τὸ περιδέραιον ἢ τὸ σῆμα τῆς κομμιδοῦχης ἔχουν τὴν θέσιν των καὶ τὴν ἱεραρχίαν των μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπισήμων λαμβάνουν ἐφάπαξ κάποιον χρηματικὸν ἐπίδομα κτλ. Ἀλλ' ἔχει καὶ τὰ καθήκοντά του: Μὲ ἐπιτροπὰς, ἐκλεγομένας μεταξὺ τῶν μελῶν του, τὸ Σῶμα διεξάγει τοὺς ἐτήσιους διαγωνισμοὺς πρὸς ἀπονομὴν τοῦ Ἀριστείου καὶ εἰς ἄλλους λογοτέχναις ἢ καλλιτέχναις προσκαλούμενον δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ὀφείλει νὰ συζητῇ καὶ γνωματεύῃ ἐπὶ ζητημάτων λογοτεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν. Ἀποτελεῖ δηλαδὴ, καὶ πάντοτε κατὰ τὸν σχετικὸν Νόμον, ἕνα εἶδος Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους εἰς πᾶν ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὴν πνευματικὴν ζωὴν. Ἄν, ἄς ὑποθέσωμεν, τὸ Κράτος χρειασθῇ ποτὲ καὶ ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ ἕνα λογοτεχνικὸν ἢ καλλιτεχνικὸν Διαγωνισμόν, εἰς ἐπιτροπὴν ἀπὸ Ἀριστεῖς θάναθῆσιν τὴν σύνταξιν τῶν ὄρων καὶ τὴν κρίσιν. Τοὺς Ἀριστεῖς ἐπίσης θὰ συμβουλευθῇ τὸ Κράτος προκειμένου περὶ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ἢ ἐκτάκτων θεατρικῶν παραστάσεων ἐπισήμων, — κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας π. χ.: — ἀκόμη, θὰ ἐπρεπε, καὶ περὶ διδακτικῶν βιβλίων θεωρουμένων ὡς λογοτεχνημάτων, νὰ ρίχνῃ δηλαδὴ μιά ματιὰ εἰς τὰ ἐγκρινόμενα καὶ μιά ἐπιτροπὴ ἀπὸ Ἀριστεῖς λογοτέχναις.

Τὸ Σῶμα ἐπομένως τῶν Ἀριστείων, ἐν τινι μέτρῳ, ἀναπληρώνει τὴν Ἀκαδημίαν. Καὶ μὴν ἡμέραν βεβαίως, ὅταν τὸ Κράτος θ' ἀποφασίσῃ νὰ ἰδρύσῃ καὶ Ἀκαδημίαν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν, τοὺς ὑπάρχοντας τότε Ἀριστεῖς θὰ ἐκλέξῃ πρώτους Ἀθανάτους. Τότε δὲ καὶ τὰ προνόμια των θὰ εἶναι περισσότερα καὶ τὰ καθήκοντά των. Πρὸς τὸ παρὸν ἔχουν ὅσα εἶπομεν, καὶ αὐτὰ ἀκαδημαϊκά.

Ἐν μόνον δὲν εἰξεύρομεν ἂν ἔχουν: Νὰ θέτουν εἰς ὄψαν τῶν ἀνεξαιρέτως τὰ βιβλία τὴν ἐπιγραφὴν «Ἐθνικὸν Ἀριστείων Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν», ἢ ὅποια ἐθεάθη ἐσχάτως εἰς τὰς βιτρίνας τῶν ἀθηναϊκῶν Βιβλιοπωλείων, στολίζουσα βιβλία παλαιὰ καὶ νέα, τὰ ὅποια ὀρισμένως δὲν ἔτυχον τοῦ Ἀριστείου! Διότι, κατὰ τὴν γνώμην μας τουλάχιστον, τέσσαρα μόνον βιβλία δικαιούνται εἰς τοῦτο: τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» τοῦ Δροσίνῃ ποῦ ἐπήραν τὸ Ἀριστείων τοῦ 1915, τὰ «Σπασμένα Μάρμαρα» τοῦ Πολέμη (Ἀριστείων τοῦ 1917), οἱ «Σκαραβαῖοι καὶ Τερρακόττες» τοῦ Γρυπάρη (1919) καὶ ὁ Ἀ' Τόμος τῶν «Διηγημάτων» τοῦ Ἀλεξ. Μωραϊτίδου (1920). Ὅλα τὰλλα, μὴδὲ τῶν κατοπινῶν τόμων τῶν «Διηγημάτων» τοῦ Μωραϊτίδου ἐξαιρουμένων, εἶναι ἁπλῶς βιβλία Ἀριστείων, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀριστεύσαντα αὐτὰ τὰ ἴδια.

Ἄλλ' αὐτὸ εἶν' ἕνα ζήτημα, ἢ τουλάχιστον ἕνα ζητηματάκι. Δὲν θὰ ἦτο λοιπὸν ἄσκοπον νὰ συνέλθουν οἱ Ἀριστεῖς καὶ νὰ τὸ κανονίσουν ἅπαξ διὰ παντὸς μεταξὺ των. Καὶ ἴσως θὰ εὐρίσκετο τότε, ὅτι τὸ ὀρθότερον εἶναι νὰ μὴν παρουσιάζεται κάθε βιβλίον Ἀριστεῖς μὲ τὴν ἐπιγραφὴν, εἰς τὴν ὅποιαν δικαιούνται μόνον ἐκεῖνα τὰ τέσσαρα, — καὶ ὅσα ἄλλα θὰ ἀξιῶνται τοῦ Ἀριστείου κατὰ τοὺς ἐπομένους διαγωνισμοὺς, — ἀλλ' ἁπλῶς μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως νὰ σημειώνεται, ὅτι οὗτος εἶναι Ἀριστεύς, μὲ τὰς λέξεις «τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀριστείου τῶν Γραμμάτων», — ἢ «τῶν Τεχνῶν» ὅταν πρόκειται περὶ καλλιτέχνου. Διότι ἡ μνεῖα αὐτὴ θὰ ἠμποροῦσε νὰ συνοδεύῃ καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀριστεῖς εἰς ὅ,τι γράφει, εἰς ὅ,τι δημοσιεύει, καὶ εἰς τὸ ἐπισκεπτῆριον τοῦ ἀκόμη, π. χ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ
τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀριστείου τῶν Γραμμάτων

(δηλαδὴ μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Ἀριστείου, ὡς νὰ ἐλέγασμεν τῆς Ἀκαδημίας). Καὶ ἅμα ἐκανονίζετο αὐτὸ, ἢ κάτι παρόμοιον, θὰ ἔλειπαν μερικαὶ αὐθαιρέσιαι καὶ ὑπερβασίαι ποῦ βλέπομεν σήμερον, ὅπως αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκεῖναι εἰς τὰς βιτρίνας τῶν Βιβλιοπωλείων, ἢ ὅπως ἐκεῖνη ποῦ εἶδαμεν αἰφνιδίως μετὰ τὸν νόμῳ μας εἰς ἕν περιοδικόν, δημοσιεύον κάποιον μὲς μυθιστόρημα: «Ἐθνικὸν Ἀριστείων Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν», ἐνῶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡμεῖς καμμίαν σχέσιν δὲν ἔχομεν μὲ τὰς Τέχνας!

Μόνον ἴσως ὁ ἀγαπητὸς μας συνάδελφος κ. Παπαντωνίου θὰ ἠμποροῦσε νὰ βάζῃ καὶ τὰ δύο, — καὶ τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν, — ὡς λογοτέχνης, ὡς ζωγράφος καὶ ὡς διευθυντῆς τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης. Ἀλλὰ καὶ πάλιν εἶναι ζήτημα, διότι καὶ ὁ Παπαντωνίου μόνον ὡς λογοτέχνης, — καὶ τί λογοτέχνης! — ἔτυχε τοῦ Ἀριστείου καὶ τῆς μεγάλης τιμῆς νὰ ... ἐξισωθῇ πρὸς ἄλλους εἰκοσιδύο.

Ἄλλ' ἄς σταματήσωμεν ἕως ἐδῶ. Διότι μὲ τὴν φόραν ποῦ ἐπήραμεν, κινδυνεύομεν νὰ πέσωμεν καὶ εἰς ζητήματα κάπως ἀκανθώδη...

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀριστείου τῶν Γραμμάτων

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΑΤΙΝΑΣ Γ. ΠΑΠΑ

ΕΝΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀνέβηκαν στὴν κάμαρά τους, ἀποτελεῖσκαν γρήγορα τὸ ντύσιμό τους καὶ ἐξεκίνησαν βιαστικὰ γιὰ τὸ εἰρηνοδικεῖο.

Εἶχαν παρακαλέσει πολλὰς φορές τὸν εἰρηνοδίκη νὰ τοὺς πάρῃ σὲ μιά δίκη γιὰ ν' ἀκούσουν κυρίως τοὺς δικολάβους, ποῦ ἦταν καὶ οἱ χασάπηδες τοῦ χωριοῦ· μὰ ὁ εἰρηνοδίκης μολονὶ ἰσχυρίζετο, πῶς ἕνας λόγος ὑπερασπίσεως τοῦ δικολάβου τοῦ ἀξίῃ περισσότερο ἀπὸ δόλοκληρο τὸ κριάρι, ποῦ ἔσφαξε κάθε Σαββατόβραδο ἐν τούτοις δὲν ἦσαν τῆς ιδέας νὰ κλειστοῦν τὰ κορίτσια δυὸ καὶ τρεῖς ὥρες στὴ στενὴ κάμαρα τοῦ εἰρηνοδικεῖου, ὅπου σαράντα τὸ λιγώτερο χωρικοὶ στοιβαγμένοι ἐγέμιζαν τὴν περιωρισμένη ἀτμόσφαιρα μὲ ἄλλες τόσες πνοὰς ποτισμένες μὲ ῥαχὶ καὶ μὲ οὖζο:

— Ὁ ἀέρας γίνεται ἐντελῶς ἀκατάλληλος γιὰ ἀναπνοὴ καὶ μάλιστα κοριτσιῶν, τοὺς ἔλεγε.

— Τὶ λέτε καλὲ μήπως ὁ ἀέρας τῆς σχολῆς μας εἶναι καλύτερος. Δὲ μυρίζει βέβαια ἀπὸ οὖζο, ἀλλὰ πάντα ὑπάρχουν διάφορες ὀσμές ἐκεῖ μέσα, ὥστε νὰ μᾶς ἔχουν καλὰ συνηθίσει.

Ὁ Εἰρηνοδίκης ἔφερε καὶ τὸ τελευταῖό του ἐπιχείρημα.

— Ἀλλὰ δὲν λογαριάζετε ἕνα πρᾶγμα, πῶς ἐδῶ δὲν εἶναι αἰθουσα παραδόσεων, ἀλλὰ δικαστήριον καὶ πῶς ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι παρακολουθοῦν τὴ δίκη μὲ ἀγωνία· καὶ ἡ ἀγωνία αὐτὴ ἐπιταχύνει τοὺς ἀνοπνοὺς τουλάχιστον κατὰ τέσσαρις στὸ κάθε ἄτομον, σὲ κάθε λεπτό, ποῦ μᾶς κάνουν, ἀγαπητὲς δεσποινίδες, γιὰ τὰ σαράντα άτομα...

— Καλὲ σεῖς καταντήσατε χειρότερος κιὰπὸ γιατρὸ κιὰπὸ δάσκαλο.

Ἐμεῖς θάρρομε, κιὰν πρόκειται ἀκόμη νὰ σκάσουμε!

— Ἀποῦ εἶνε ἔτσι: ἐλάτε! μονάχα νάρθητε ἐγκαίρως· ὅσας ὀκτώμισυ ἀρχίζει τὸ δικαστήριον.

Ἀλλὰ τὰ κορίτσια μὲ τὸ ἀπρόοπτο μπάνιο τῆς Κλέας καθυστέρησαν περισσότερο κιὰπὸ ὅσα μποροῦσε νὰ φοβηθῇ ὁ Εἰρηνοδίκης καὶ ἔφθασαν, ὅταν ἡ αἴθουσα ἦταν γεμάτη καὶ τὸ δικαστήριον εἰς τὸ τέλος τοῦ εὐτυχῶς ποῦ τοὺς διέκρινε ἀμέσως κέκαμε νόημα στοὺς χωρικοὺς νὰ παραμερίσουν.

Ἡ Κλέα καὶ ἡ Ἄρη ἐκάθησαν στοὺς δυὸ καρέκλες, ποῦ τοὺς ἐπερίμεναν κοντὰ στὴν ἔδρα τοῦ δικαστή.

Πρώτῃ φορὰ ἐβλεπαν τὸν εἰρηνοδίκη τόσο σοβαρῶς, οὔτε τὰ μάτια του στένευε οὔτε χαμογελοῦσε μὲ τὸ παντοτεινὸ του παράξενον χαμόγελο.

Ἐκύτταξε αὐστηρὰ τὸ χωρικὸ ποῦ ἐστέκετο μπροστὰ του καὶ ἄκουε μὲ ἐξαιρετικὴ προσοχὴ τὸν ἐπίσημον ὄρκο, ποῦ μὲ ταραγμένη φωνὴ καὶ μὲ τὸ χέρι· ὅτ' Εὐαγγέλιον ἔπαναλάμβανε ὁ χωρικός.

Δίπλα στὸν εἰρηνοδίκη ἐκάθονταν ὁ Ἀστυνόμος μὲ ὄψη του τὴν ἐπισημότητα καὶ πάρα πέρα χαμηλότερα, ὁ γραμματεὺς τοῦ εἰρηνοδίκου μπροστὰ σ' ἕνα τραπέζι μὲ ἀνοιγμένα χαρτιά καὶ μὲ τὴν πέννα στὸ χέρι.

Ὁ χωρικός· ἀφοῦ ὀρκίστηκε, πῶς θὰ πῇ «τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνον τὴν ἀλήθειαν, ἔνευ πάθους... κλπ.», ἐμαρτύρησε, πῶς εἶδε τὰ γίδια τοῦ Κωστή τοῦ Πελεκάνου νὰ περναῖ ἀπὸ τὸ μέσος, ποῦ ὁ κύρ — εἰρηνοδίκης εἶχε αὐστηρὰ ἀπαγορεύσει ἄλλα, ἦταν θετικὸς, πῶς δὲν ἄγγιζαν τίποτα καὶ πῶς ζημία καμμιὰ δὲν ἔγινε.

— Ἐπέρασαν ὅμως ἀπὸ μέσος καὶ μὴν τὴν ἀπαγόρευσι, αὐτὸ φθάνει!

Ὁ εἰρηνοδίκης ἦταν ἀναμμένος. Καὶ τί δὲν εἶχε κάμει στὰ δυὸ χρόνια, ποῦ ἦταν διωρισμένος ἐκεῖ, γιὰ νὰ πείσῃ τοὺς χωρικοὺς νὰ γαποῦν τὰ δέντρα καὶ νὰ φροντίζου ὅλοι νὰ μεγαλώσουν τὰ δυὸ τρία δάση, ποῦ εἶχαν τώρα τελευταῖα φυτευθῇ. Ἐστὴν ἀρχὴν προσπάθησε μὲ τὸ καλὸ, μὲ συμβουλὰς, μὲ παρακάλια.

Τὴν Κυριακὴ μετὰ τὴ λειτουργίαν, ποῦ ἦταν ὅλοι μαζεμένοι στὴν ἐκκλησίαν τοὺς μιλῶσε γιὰ τὰ δάση, γιὰ τὴν ὠφέλειά τους, γιὰ τὴν ὠμορφιά τους, ὕστερα ἄρχισε νὰ γίνετα αὐστηρὸς· ἔβαλε ποινὲς μεγάλες, πρόστιμα κρατήσεως, ὅτ' ὅλοι παραγγεῖλε στοὺς δασοφύλακας ἄγριο ξυλοκόπημα, ὅτ' ἐν ποίμναι ποῦ θὰ κατέστρεφε καὶ τὸ παραμικρὸ κλωνάρ· τοῦ δάσους. Κι ὅμως ἐκεῖνοι ἐπέμεναν νὰ περνοῦν τὰ γίδια τους μέσα ἀπὸ τὰ νεοφυτεμένα μέρη. Αὐτὸ ὁ εἰρηνοδίκης δὲν τὸ ἐχώνευε καὶ φουρκισμένος δὲν ἠθελε νὰ κούτῃ τίποτα, οὔτε μάρτυρες οὔτε δικολάβους, πρὸς μεγάλη θλίψιν τῶν κοριτσιῶν.

— Πῶς εἶναι ὁ Πελεκάνος; Γιατὶ ἄφησες τὰ γίδια σου σὲ μέρος ἀπαγορευμένο;

— Δυὸ — τρία γίδια μοναχὰ, κύρ — εἰρηνοδίκη, μοῦ φησαν καὶ μπήκαν μέσα, μὰ δὲν ἄγγιζαν τίποτες.

— Δεμένα τᾶχαν τὰ στόματα, ποῦ δὲν ἄγγιζαν;

— Καὶ τί ζημία θάκαναν σὲ μιά ὥρα;

— Καὶ δὲν ξέρεις πῶς ἕνα γίδι σὲ μιά ὥρα εἶναι ἀξίον νὰ καταστρέψῃ, ὅ,τι ἕκατὸ ἄνθρωποι ἕκαμαν σ' ἕνα χρόνο;

Κτήνος ἀλήθεια! Μιά φορὰ ὁ τόπος αὐτὸς ἦταν γεμάτος ἀπὸ πελώρια δάση καὶ σήμερον τὸν καταντήσατε φαλακρὸ σ' ἕνα τάλωνα σὰς.

Χίλιες φορές σὰς τῶπα πῶς εἶχατε τὴν τύχη νὰ γεννηθῆτε στὸν τόπο, ποῦ ἦταν ἡ πατρίδα τοῦ μεγαλύτερου θεοῦ τῶν ἀρχαίων, τοῦ θεοῦ τῶν δασῶν.

Ἦταν σ' ἕννεο ὥραιος ὁ τόπος σας, γιατί ἄνθρωπος δὲν τολμοῦσε νὰ γγίξῃ φύλλο ἀπὸ τὰ ἱερά δάση καὶ κείνος ποῦ θὰ ξεφλοῦδιζε ἕνα δέντρο ἦταν καταραμένος σ' ἕνα καὶ κείνον ποῦ ξεγυμνῶνε σήμερον μιά ἐκκλησιά.

Διακόσια φράγκα πρόστιμο! κιὰν κατηγορηθῆς πάλι

για την ίδια αιτία θά σέ σαπίσω 'στη φυλακή για να φοφίσουν και τὰ γίδια σου και τὰ παιδιά σου! Κάλλιο να φοφίσετε όλοι σας — παρά να χαθῆ ένα δέντρο.

Τὰ κορίτσια μόλις μπορούσαν νάαγνωρίσουν 'στον άγριο και άπότομο αυτό άνθρωπο, τόν γλυκύτατο φίλο τους με τὰ ἡμερα και ώραία χαρακτηριστικά.

Ο εἰρηνοδίκης ἐγύρισε πρὸς τὸν άστυνόμο, τὸν εἶχε λησμονήσει τόση ὥρα στο θυμό του, κιόμως ἔπρεπε νά πῆ και αὐτός τῆ γνώμη του για τὸ πταίσμα και νά δώσῃ τῆ συγκατάθεσί του για τὴν ποινή.

— Βρὲ πῶς ἐτόλμησε νά μπάσῃ τὰ γίδια σου στο δάσος; ποῖς εἶσαι σὺ βέ;

— Ο Κωστής ὁ Πελεκᾶνος κύρ — άστυνόμε, ποῦ σου φερε χτὲς δράδυ, τὰ κοτόπουλα και τὸ δούτυρο!

Ὅλη ἡ κάμαρα, ποῦ ἐδοῦζε ἀκόμα ἀπὸ τὸ θυμό τοῦ εἰρηνοδίκη, ἄλλαξε ἀέρα και μβλό ποῦ κανεῖς δὲν ἐτόλμησε νά γελάσῃ, ὁλονὼν τὰ πρόσωπα πῆρανε ἄλλη ἔκφρασι.

— Θέλουμε και μεῖς κύρ — άστυνόμε, ψιθύρισε ἡ Κλέα γελῶντας.

— Άντε χάσου, ἡλίθιε! ἐκάτὸ δραχμὲς πρόστιμο και νά μὴ σὲ ξανιδῶ 'στὰ μάτια μου φώναξε ὁ άστυνόμος άγρια.

— Στο μ'σὸ ἔκοψε τὸ πρόστιμο, ψιθύρισε ἡ Ἄρη και κύτταξε τὸν εἰρηνοδίκη, ἀνήσυχη για τὴ συνέχεια. Μὰ ὁ εἰρηνοδίκης στένεψε τὰ μάτια του κέστειλε ἕνα δλέμμα ἐπάνω ἀπὸ τὸ κέφαλί της, ἐνῶ στὰ λεπτότατα χεῖλη του ξαναφάνηκε τὸ συνηθισμένο του παράξενο χαμόγελο.

* *

Οἱ ζσεσιές μέρες τοῦ καλοκαιριοῦ ἐπέρασαν μαζι μεζι μεζι; και ὁ κειρὸς ποῦ τὰ κορίτσια θάμεναν 'στο χωριό.

Ὅλα τώρα ἦτανε ἄλλοιώτικα. Ἐχάθηκε ὁ κοικκος και τὰ τραγοῦδια τῶν ἀηδονιῶν ἐλιγότεψαν.

Στάνες περνοῦσαν κάθεμέρα ἀπὸ τὸ «Γαλάζιο Πύργο» και τὸν ξυπνοῦσαν ἀπὸ τὰ χαράματα με τὰ μελωδικὰ τους κουδούνια.

Κατέβαιναν ἀπὸ τὰ βουνά κάτω 'στοὺς κάμπους νά ξεχειμωνιάσουν και τὰ κορίτσια καμάρωναν τὰ πρόβχτα και θαύμαζαν τοὺς τσοπάνηδες.

Φηλοῖ, λιανοῖ, κατάξανθοι ἀπὸ τοὺς ἡλιους με μεζορὰ μάτια, με λεπτότατο δλέμμα και ἡλιοκαμένα πρόσωπα, ἔμοιαζαν με βοσκὸς Ἀπόλλωνας και τόσο ἦταν ὠραιοῖ, ποῦ τὸ πέρασμά τους ἀφηνε θαθειά μελαγχολία, γιατὶ τόση ὠμορφιά ἐπήγγινε τσι χαμένη 'στὰ δουνά και 'στοὺς κάμπους, ὅπου δὲ βρίσκεται κανεῖς νά τὴν ἀπολαύσῃ!

Βαρεῖά σύννεφα περνοῦσαν βαντίζοντας τὸ χωριό με χονδρὲς και πυκνὲς σταλαγματιές, τὰ πρῶτα μηνύματα ἐνὸς χειμῶνος, ποῦ σὲ λίγο θά πλάκωνε βρὺς και θά σκαδάνωνε με τὰ χιόνια του για πολλοὺς μῆνες, ὅλο τὸ χωριό και τὰ βουνά του. Ὅστερα ἦρθαν οἱ δυνατὲς βροχὲς, τῆληθινὰ πρωτοβρόχια, ποῦ ἔμοιαζαν με κατακλυσμοῦ και ποῦ πλημμύρισαν τὰ χωράφια, σὲ τρόπο ποῦ ὁ «Γαλάζιος Πύργος» ἔπλεε μέσα σὲ μιὰ ἀπέραντη, θολή

λίμνη. Κεῖταν ἔπαιψε ἡ βροχή, τὰ κορίτσια ξυπολήθησαν και πέρασαν τῆ λίμνης για νάνεδοῦν στο βουνό. Δὲν ἐδιάβαζαν πιὰ εἶχαν βρεθῆ τὰ βιβλία, και τοῖς μέρες ποῦ τοὺς ἔμεναν ἀκόμα ἤθελαν νά τοῖς χαροῦν ἐλεύθερες ἐπάνω 'στὰ βουνά, 'στοῖς βεμματιές και 'στὰ χωράφια. Εἶχαν συχαθῆ ὅλες τοῖς σκέψεις, ποῦ τοὺς ἔφερναν τὰ βιβλία και τὰ σοφώτερα ἀκόμα και προτιμοῦσαν νά μυρίζουν τὸ ὑγρὸ χῶμα και νά ἀναπναινε βαθειά τὸν κρῦο φθινοπωρινὸ ἀέρα, μαζεύοντας ρέικια και ψηλοὺς άσπρους άσφοδέλους. Δὲν ἔβλεπαν και δὲν συναντοῦσαν κανένα' οἱ δρόμοι ἦταν ἔρημοι και τὰ σπῖτια ἐκάπνιζαν. Οἱ κάτοικοι ἐκρύωναν και μαζεύονταν κιόλας γύρω 'στη φωτιά.

— Μὰ χωριάτες μιὰ φορὰ! ἐκλείστηκαν κιόλας σάν ποντικοί! ἀκίους νά κρυώνουν περισσότερο ἀπὸ μᾶς! ἔλεγε ἡ Κλέα στη φίλη της.

— Δὲ βρουέσαι! οἱ χωριάτες σκιάζονται τῆ φύσι πιὸ πολὺ ἀπὸ μᾶς, ποῦ δὲν τὴν ἔχουμε συνηθίσει.

— Ἴσως γιατὶ τὴν ξέρουν και πιὸ πολὺ. Κιὼστόσο οἱ μέρες περνοῦσαν.

— Πρέπει νά φύγουμε πρὶν πιάνῃ ὁ βαρὺς χειμῶνας και μᾶς ἀποκλείσουν τὰ χιόνια. Ὅκτι ὄρες δρόμος με τᾶλογο δὲ θάναῖ εὐχάριστες με τοὺς πάγους και μάλιστα ἀπὸ νύχτα' πρέπει νάκούσουμε τὸν εἰρηνοδίκη και νά τοῦ δίνουμε.

Αὐτὸς θά φροντίσῃ για τᾶλογα και για καλοὺς ἀγωγιατές, εἶπε, ἕνα πρωτὶ ἡ Ἄρη στην Κλέα και ἀρχισαν και οἱ δυὸ νά ἐτοιμάζονται.

Τὰ βιβλία μπῆκαν με τάξι στα κασόνια τους και ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα 'στοῖς βαλίτσες.

— Καὺμένη, κουκουδάγια μου, πρέπει νά συγκατοικήσῃς με τὸ λαγὸ. Τὶ νά σου κάμω! δὲν μπορῶ νά πάρω δυὸ κλουδιά. Θά ὑποφέρῃς λίγο, μὰ τὶ νά γίνῃ, στο τραῖνο, θά σὲ κρητάω 'στὰ χέρια μου.

Ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα, ποῦ ἀρχισαν οἱ ἐτοιμασιές ἡ γρηῖ Πηγῶνα κρυφόκλαιγε, μὰ σήμερα, ποῦ ὅλα εἶχαν τελειώσει, και τὰ κίρίτσια ἔτοιμα ἐκύτταζαν με λύπη τῆ μεγάλη κάμαρα με τοὺς ἄσοβάτιστους τοίχους και τὴν ἀταβάνωτη στέγη, σάν νάθελαν νά τὴν ἀποτυπώσουν καλὰ και 'στοῖς πιὸ μικρὲς της λεπτομέρειες μέσα 'στη μνήμη τους, ἡ Πηγῶνα δὲν μπόρεσε νά κρητηθῆ κιέστησε ἀληθινὸ μοιρολόγι.

— Καλὲ τί κανεῖς ἔτσι, Πηγῶνα, ἐσὺ μᾶς κλαῖς σάν νά πεθάναμε!

— Ἄχ! Τὶ νά γίνω γώ, δίχως ἐσᾶς παιδάκια μου, πῶς θά σᾶς λησμονήσω;

— Μὰ νά μὴ μᾶς λησμονήσῃς, νά μᾶς θυμᾶσαι, Πηγῶνα, τῆς ἔλεγε ἡ Ἄρη, χαϊδεύοντας ἀπαλὰ τὸ ἄσπρο γεροντικὸ κέφαλί της. Νά, ἐμεῖς θά σὲ θυμόμαστε πάντα και θά σὲπιθυμοῦμε.

— Τὶ τῆ χρειάζεστε σεῖς, τὴν Πηγῶνα, για νά τὴν πιθυμᾶτε;

— Αἶ, καὺμένη και σὺ, εἶπε ἡ Κλέα, γέρασε και δὲν ἔμαθες ἀκόμα ποῦ ἴσα ἴσα ἐκεῖνα, ποῦ δὲ χρειάζε-

μαστε ἐκεῖνα και ἐπιθυμοῦμε περισσότερο. Θά σου γράφουμε, Παγῶνα, συχνά και σὺ θά πηγαίνῃς σένα γραμματισμένο νά σου τὸ διαβάξῃ και νά σου κάνῃ κιἀπάντησι για νά μαθαίνουμε και μεῖ, τί γίνεσαι.

Τἀπόγευμα ἔκαμαν τὸν τελευταῖο περίπατο.

Ἐπήγαν σὲ ὅλα τὰ μέρη ποῦ ἀγαποῦσαν και τὰπεχαιρέτισαν.

Ὅταν τὸ δειλινὸ ἐγύρισαν 'στο σπῖτι της, εἶδαν ὅλα τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ μαζεμένα ἔξω ἀπὸ τὴν ψηλὴ πόρτα τοῦ περιβολιοῦ τους.

— Οἱ μαθηταῖ τοῦ κ. Λυκίδη, ἦρθαν νά σἀποχαιρέτισουν, Κλέα, εἶπε ἡ Ἄρη, χαμογελῶντας δίχως ὄρεξι.

— Νά λοιπόν, ποῦ ἀξίζει και κιαυτός, ἀφοῦ ἐνέπνευσε 'στὰ παιδιά τόσο καλὰ αἰσθήματα.

— Δὲν ἐλπίζω καλὰ αἰσθήματα ἀπὸ χωριάτη, καιτι ἄλλο μοῦ μυρίζεται. ἔχε τὸ νοῦ σου στα πράγματα, γιατὶ δίχως ἄλλο νἀρπάξουν θά ἦρθαν.

— Δὲν ντρέπεσαι, καὺμένη, ποῦ και τὴν ὕστερη ὥρα κατηγορᾶς' και γυρίζοντας πρὸς τὰ παιδιά τὰ καλησπείσε.

Τὰ τολημρότερα ἀπάντησαν 'στο χαιρετισμό της, ἄλλα ἐγέλασαν κρῦδοντας τὰ πρόσωπά τους κάτω ἀπὸ τὰ λιγδωμένα μπράτσα τους, κιἀλλα ἐσκαρφάλωσαν ἐπάνω 'στον τοίχο, για νά βλέπουν κιἀπὸ μέσα τί γίνεσαι.

Ἡ Ἄρη ἀνοιξε τὴν πόρτα κιἀνέβηκε χωρὶς νά πῆ λέξι. Αὐτὴ εἶχε φυσικὴ ἀντιπάθεια και δυσπιστία πρὸς ὅλους ἐν γένει τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλὰ πιὸ πολὺ 'στοὺς χωριάτες.

Σὲ λίγο ἦρθε τὸ κάρρο, για τὰ πράγματα, και τὰ κορίτσια παρακολουθοῦσαν ἀπὸ τὸ παράθυρο τὸ φόρτωμα. Με τὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας τὰ παιδιά ξεχυῖθησαν 'στην αὐλή.

— Κυρία, αἶ κυρία, νά κόψουμε ἕνα λουλοῦδι;

— Μὴ τἀφήσῃς νἀγγίξουν τίποτε Κλέα, εἶναι συχαμένα!

— Καλὲ, τί ἔγινες ἔτσι κακῆ; Δὲν σὲ ἀναγνωρίζω Ἄρη' σπουδαῖο εἶναι νά κόψουν λίγα λουλοῦδια;

Τὰ παιδιά σάν νά κατάλαβαν τῆ συγκατάθεσι τῆς Κλέας, και πρὶν ἀκόμα λάβουν καμμιά ἄδεια βίχτηκαν ἐπάνω 'στο λουλοῦδόκηπο, ποῦ με τοσους κόπους και τόση ἀγάπη εἶχαν στολίσαι τὰ κορίτσια, και δὲν ἀφισαν τίποτε, ὄχι λουλοῦδι, μὰ οὔτε κλωνάρι 'στη θέσι του' τὰ ἔβγαλαν σύρριζα για μιὰ στιγμή ὅλα!

Ἄλλα παιδιά μπῆκαν στο λαχανόκηπο και δὲν ἀφισαν πιπεριά, οὔτε ντομάτα, οὔτε πατάτες' ἀκόμα και τοῖς νεροκολοκυθίς, ποῦ τὰ μακρὰ τους κλωνάρια ἐσκέπαζαν τὸν τοίχο τοῦ σπητιοῦ, και ἐκεῖνες τοῖς ἐξερίζωσαν, και τοῖς τραβοῦσαν ἄγρια νά τοῖς ξεκολλήσουν ἀπὸ τὰ καρφιὰ τοῦ τοίχου, ποῦ με κλωστὲς τοῖς εἶχαν δέσει τὰ κορίτσια. Θά ἐξερίζωναν και τὰ δέντρα, ἂν μπορούσαν. Ἀκόμα κέναν ὠραιότατο μικρὸ κέδρο, ποῦ εἶχαν φυτέφει τώρα τελευταῖα τὰ κορίτσια και τὸν ἐκαμάρωναν, ἀκόμα κιαυτὸν τὸν ἐξερίζωσαν. Και εἰς ὅλο αὐτὸ τὸ χλοερῶτατο μέρος δὲν ἔμειναν, παρά μεγάλες μαῦρες τρύπες ἀπὸ τὸ

νωπὸ χῶμα, σάν πληγὲς ἐπάνω 'στη γῆ.

Ἡ Ἄρη τοὺς ἐκύτταξε ὠχρή, σάν νά ἐμάντευε και αἷμα ἀκόμα. Και ὅταν τὰ παιδιά φωνάζοντας και γελῶντας ἔφευγαν με τὰ πράσινα λάφυρα, ἡ Ἄρη εἶπε στην Κλέα χαμογελῶντας πικρά.

— Καὶ τώρα, τί φρονεῖς για τοὺς μαθητὰς τοῦ κ. Λυκίδη;

— Ἄφησέ με. Τὸ κτήνος! Καλὰ λέει κιὸ Εἰρηνοδίκης, τᾶχα δὲν μπορούσε ἀντὶς ἀπὸ κανόνες νά τοὺς διδάξῃ λίγη ἀγάπη 'στὰ φυτὰ;

— Αὐτὸ δὲν τὸ ἐδίδαξαν στοῖς πόλεις ἀκόμα και θέλεις νά τὸ ἐμπνεύσουν οἱ μικροδιδάσκαλοι 'στὰ χωριά; Ἄλλ' ὅπως δήποτε ἐλπίζω ἐσὺ νά διδαχθῆς καιτι ἀπ' ὅλα αὐτὰ.

— Εἶχες δίκιο, Ἄρη, νά μὴ τοὺς χωνεύῃς, σὲ βεβαῖω, ποῦ μεγαλύτερη λύπη δὲν ἐδοκίμασα ἀκόμα 'στη ζωῆ μου.

Ἐκύτταξαν ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ ἀγαπημένο περιβόλι τους γυμνὸ και πατημένο, σάν νάχαν περᾶσει ἀπὸ πάνω του ὅλα τὰ γίδια τοῦ Πελεκᾶνου, και μὴ ἦθκαν μέσα για νά μὴ βλέπουν ὅλη αὐτὴ τὴν καταστροφή.

Παρηγῶρησαν τὴν Παγῶνα, ὅσο μπορούσαν, και ὅταν ἦρθαν τὰ ἄλογα με τὴν ἀνατολὴν τοῦ φεγγαριοῦ, ἐξεκίνησαν.

Ἀπὸ τὸ «Γαλάζιο Πύργο», ποῦ ἀπόμνε ἐρημος με τὰ παράθυρα ὀρθάνοιχτα, σάν νάθελε ἀκόμα νά 'δῆ τὰ κορίτσια, ὡς ἐκεῖ ποῦ θά φαίνονταν, μόνον ἡ γρηῖ Παγῶνα με τὸ μαντήλι 'στὰ μάτια, ὁ Πρόσφυγας με σκυφτὸ τὸ κέφαλι και καταϊδασμένη οὐρὰ και ἡ Κλεψύδρα μάλθηθινὰ ξεφωνητὰ, τοῖς συνώδεψαν ὡς τὴν ἄλλη ἄκρα τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖ ἡ Κλέα και ἡ Ἄρη ἐφίλησαν για τελευταῖα φορὰ τοὺς τρεῖς μοναδικοὺς φίλους των, ποῦ ἔρημοι και με βῆμα ἀργὸ ἐγύρισαν μοναχοῖ τους εἰς τὸ χωριό.

Ἐπροχώρησαν ἀκόμα με τὰ πόδια. Εἶχε νυχτώσει και μόνον τὸ φεγγάρι ἐφώτιζε τὸν ἄσπρο δρόμο και τὰ σιωπηλὰ σπῖτια, ποῦ ἐφαίνονταν βυθισμένα σὲ κάποια βαθεῖα και πένθιμη σκέψι.

— Τὶ ὠραῖο, ποῦ εἶναι τώρα τὸ χωριό, Ἄρη' ἔτσι ἔρημο και ἀκατοίκητο, ὅπως φαίνεται μοῦ θυμίζει τὰ λόγια σου: «Ὅταν παράδεισος αὐτὸς ὁ τόπος, ἂν δὲν εἶχε ἀνθρώπους!».

Στὸ «Ξεροπήγαδο» τοῖς ἐπερίμενε ὁ εἰρηνοδίκης. Ἐστάθηκαν νά κουβεντιάσουν μαζί του και νά τὸν εὐχαριστήσουν για τοῖς μεγάλες ὑπηρεσίες του.

Κιἀφοῦ εἶπαν καμπόσα, ἄλλα ἀστεῖα, και ἄλλα σοβρά, τὸν ἀπεχαιρέτησαν και ἀνέβηκαν 'στὰ μουλάρια.

Ἐτῆ στροφή τοῦ λόφου ἐκρῦφτηκε τὸ χωριό. Και ὅταν ἐγύρισαν για νά δοῦν, δὲν διέκριναν παρά τὸ ψηλὸ ἀνάστημα τοῦ εἰρηνοδίκη, ποῦ ὀρθὸς 'στη μέση τοῦ δρόμου με σταυρωμένα τὰ χέρια ἐκύτταζε πρὸς τὸ μέρος τους.

Ἡ Ἄρη και ἡ Κλέα δὲν μπόρεσαν νά διακρίνουν ἂν ἔχαμογελοῦσε...

Ο ΟΜΙΛΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΜΑΣ

ΚΑΤΙΝΑ Γ. ΠΑΠΑ

«Ο «Παντογνώστης» συνεχίζων τὸν ὑπ' αὐτοῦ καθιερωθέντα «Ὁμιλον» τῶν ἐπιλέκτων αὐτοῦ τακτικῶν συνεργατῶν, παρουσιάζει σήμερον τὴν ἐκλεκτὴν διηγηματογράφον Δεσποινίδα ΚΑΤΙΝΑΝ Γ. ΠΑΠΑ, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς περατώσεως τοῦ τελευταίου αὐτῆς μεγάλου διηγήματος «Ἐνα καλοκαίρι στὸ βουνό».

Ἡ Δις Κατίνα Γ. Παπᾶ ἐγεννήθη εἰς Γιαννινοτάτες τῆς Βορείου Ἠπείρου, ἀνετράφη δὲ ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου κατέφυγεν ἡ οἰκογένειά της, καταδιωκουμένη ὑπὸ τῆς τουρκικῆς θηριωδίας. Συμπληρώσασα τὰς ἐγκυκλίους

Σκίτσο τῆς ἀδελφῆς της

σπουδᾶς της, ἐφοίτησεν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἀναδειχθεῖσα διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, ἥδη δὲ διατελεῖ καθηγήτρια τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Ἀρσακείου.

Ἡ Δις Παπᾶ ἠσχολήθη μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἐπίδοσιν κυρίως εἰς τὸ διήγημα, δημοσιεύσασα μὲ τὸ ψευδώνυμον Βορεινῆ διάφορα ἔργα της τοῦ λογοτεχνικοῦ τούτου εἴδους εἰς τὴν «Ἐθνικὴν Ζωὴν», μὲ τὸ πραγματικὸν της ὄνομα εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐσπερος».

Τὸν «Παντογνώστην» τιμᾷ διὰ τῆς τακτικῆς συνεργασίας της ἅ τὸ πολλοῦ, δοῦσα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπείρως τὸ διηγηματογραφικὸν της ἔργον, πλούσιον εἰς ἔκφρασιν, παραστατικότητα, ἐμπνευσιν, περιγραφήν καὶ ψυχολογίαν, καὶ μωρτυροῦν διὰ τῆς Δις Παπᾶ θέλει καταλάβει ταχέως μίαν ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν διήγημα.

«Ὁ «Παντογνώστης» μὲ χαρὰν καὶ δικαίαν ἐγκαύχησιν παρουσιάζων σήμερον τὴν ἐκλεκτὴν συνεργάτιδά του, παραθέτει καὶ τὴν συμπαθεῖ εἰκόνα της, εἰλημμένην ἀπὸ σκαρίφημα τῆς ἀδελφῆς της.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΗ

(ΤΟΥ ΣΑΑΔΗ)

Ἀναφέρουν τὸ ἱστορικὸ μίαν ἀθλητῆν, πού γιὰ κακὴν τὴν τύχην εἶχε καταντήσῃ στὸ τελευταῖο βαθμὸ τῆς ἀνέχειας, κ' ἔλυωνε ἀπ' τὴν πείνα καὶ τὴν στερησίαν. Πῆγε, ἀπελπισμένος, στὸν πατέρα του καὶ ζήτησε τὴ γνώμη του, λέγοντας :

— Λέω νὰ φύγω, νὰ κάνω ἕνα ταξίδι σ' ἄλλους τόπους, ἵσως ἀλλάξει ἡ τύχη μου.

«Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀξία χάνονται, ὅσο δὲν γίνονται γνωστῆς. Βάζουν τὴν ἀλόγησιν φωτιά, καὶ φτάνει ἡ μωροδία της ὡς τὴ μύνη».

Ἀπάντησε ὁ πατέρας :

— Παιδί μου, βγάλε ἀπ' τὸ κεφάλι σου ἀπραγματοποίητα ὄνειρα . . . Μὴν ξεχνᾷς ἐκεῖνο πού εἶπε ἕνας σοφός : «Δὲν εἶναι ἀνάγκη καὶ καλὰ νὰ πᾶς σὲ ξένους τόπους, γιὰ ν' ἀποχτήσεις πλοῦτο». Κι' αὐτὸ ποῦπε ἕνας ἄλλος : «Δὲν εἶναι ἀνάγκη νᾶσαι δυνατὸς γιὰ νὰ σὲ εὐνοήσῃ ἡ τύχη. Κόπος ἀνώφελος, σὰν τὸ κολύριο στὰ μάτια ἐκείνου πού γεννήθηκε τυφλός».

«Κι' ἂν ὑπάρχουν διακόσες ἀρετὲς σὲς ἄκρες τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς σου, ποτὲ δὲν θὰ σοῦ χρησιμέψουν, ἂν ἡ τύχη σου εἶναι ἐναντία».

«Τί μπορεῖ νὰ κάνει ὁ δυνατὸς ἄνθρωπος, ὅταν τοῦ εἶναι κακοροζικὴ ἡ τύχη του ; Τὸ μπράτσο τῆς τύχης εἶναι προτιμώτερο ἀπὸ τὴν εὐρωστία».

Ὁ γιὸς εἶπε :

— Πατέρα μου, οἱ ὀφέλειες ἀπ' τὰ ταξίδια εἶναι ἀμέτρητες : Εὐφραίνουν τὸ πνεῦμα, προσφέρουν κέρδη, παρουσιάζουν πράγματα νέα καὶ θαυμαστά, κ' ἐκεῖνοι πού τὰ κάνουν συναποτῶν παράδοξα, ἐρευνοῦν χῶρες, κάνουν γνωριμίες, ἀνεβαίνουν σὲ ἀξιώματα, ἀποχτοῦν πλοῦτη καὶ φήμη καὶ τρόπους εὐγενικούς. Γιὰ τοῦτο, εἶπαν οἱ σοφοί :

«Ὅσο μένεις στὸ ἐργαστήρι σου, καὶ στὸ σπίτι σου, ποτὲ, ἄνθρωπέ μου, δὲ θᾶσαι ἀληθινὸς ἄνθρωπος. Ἐβγα σὶνὸν κόσμον καὶ διασκέδασε, πρὶν φτάσῃ ἡμέρα πού θ' ἀφήσεις τὸν κόσμον».

Ἀπάντησε ὁ πατέρας :

— Παιδί μου, οἱ ὀφέλειες ἀπ' τὰ ταξίδια εἶναι πολ-

λές, ὅπως εἶπες, μὰ αὐτὲς ὁ Θεὸς τις χάρισε σὲ πέντε μόνο ἄνθρώπους. Πρῶτα, σὶν ἔμπορο, πού ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πλοῦτο καὶ τὴ δύναμή του, ἔχει καὶ φιλοφρονητικούς δούλους, θελκτικὰ κοπέλλες, ὅσες θέλεις, καὶ δραστηρίους ὑπαλλήλους. Κάθε μέρα, σὲ μιὰ πόλη, κάθε νύχτα, σ' ἕνα ξενοδοχεῖο, καὶ κάθε στιγμή σ' ἕνα διασκεδαστικὸ μέρος, θ' ἀπολάφῃ τ' ἀγαθὰ αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

«Ὁ πλοῦτος δὲν εἶναι ξένος στὰ βουνά, οὔτε σὶν κάμπος, οὔτε σὶν ἐρήμους. Παντοῦ, ὅπου πάει, σὶν ἔστι τσαντήρι, καὶ τακτοποιεῖ ἕνα μέρος γιὰ τὴν ἀνάπαυσή του. Μὰ ἐκεῖνος, πού δὲν τὸν βοηθοῦν τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, ὅπως ἐπιθυμῇ, εἶναι ξένος καὶ παραγνωρισμένος καὶ σὶν ἴδιον τὸν τόπον ὅπου γεννήθηκε».

Τὸ δεύτερο πρόσωπο πού σοῦ ἀνέφερα, εἶναι ὁ σοφός, πού μὲ τὸ δυνατὸ καὶ πειστικὸν λόγον, καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς εὐφραδείας του, κάνει ὄλους νὰ τρέχουν πρόθυμοι νὰ τὸν ὑπηρετήσουν καὶ νὰ τοῦ κάνουν κάθε λογῆς τιμὲς ὅπου κι' ἂν πάει».

«Ὁ σοφὸς μοιάζει μὲ καθαρὸ χρυσάφι, πού παντοῦ ὅπου κι' ἂν βρεθῇ γνωρίζει τὸν βαθμὸν του καὶ τὴν ἀξίαν του. Τὸ πλουσιόπαιδο, πού δὲν ξαίρει τίποτα, μοιάζει μὲ τὴν μπροῦνζινὴν δεκάρα μας, πού δὲν περνᾷ σ' ἄλλον τόπον».

Τρίτος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὠραῖος, πού κι' αὐτοὶ οἱ σοφοὶ αἰσθάνονται μιὰ κλίση νὰ τὸν κρατοῦν κοντὰ τους κ' οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν τὴ συναστροφὴν του ὀφελιμὴν κ' εὐχάριστη, καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, πού τοῦ προσφέρουν, ὑποχρέωση. Γιατὶ οἱ σοφοὶ εἶπαν : Ἀγὴ δημοφιλὴ εἶναι προτιμώτερον ἀπὸ πολλὸν πλοῦτο, γιὰ τὸ ἕνα πρόσωπο ἐλκυστικὸν εἶναι ἡ γιαιρεία τῶν πληγωμένων κερδῶν καὶ τὸ κλειδί πού ἀνοίγει κάθε πόρτα.

Ἐνας ὠραῖος νέος, ὅπου κι' ἂν πάει, ἀπολαβαίνει τιμὲς καὶ σεβασμούς, ἀκόμα κι' ἂν τὸν ἔχει διώξει μὲ τὴν βία ὁ πατέρας του, ἢ ἡ μητέρα του ἀπ' τὸ σπίτι. Μιὰ μέρα, μέσα σὲς ἑρῆς σελίδες τοῦ Ἱεροῦ Βιβλίου (Κορανίου) βρῆκα ἕνα φτερό παγωνιοῦ. — Αὐτὴ ἡ τιμὴ, ἀλήθεια, δὲ σοῦ ἀξίζει,» τοῦ εἶπα ! Μοῦ ἀπάντησε : «Σώπα ! Γιατὶ παντοῦ ὅπου κι' ἂν σύρει τὸ ποδάρι του ἐκεῖνος πού εἶναι ὠραῖος καὶ θελκτικὸς, κάνει δὲ θὰ τοῦ σηκώσῃ χέρι».

Τὸ παλληκάρι πού ἔχει ἄβρογες τρόπους καὶ θελκτικὴν δημοφιλίαν, δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῇ ἂν ὁ πατέρας του τὸ διώξει ἀπὸ τὸ σπίτι. Παρομοιάσε το μ' ἕνα μαργαριτάρι. Λοιπόν, κι' ἂν βγῆκε ἀπ' τὸ θαλασσινὸν δοισρακό του, ὁ καθένας εἶναι πρόθυμος ν' ἀγοράσῃ τ' ἀσύγκριτο μαργαριτάρι».

Ὁ τέταρτος εἶναι ὁ προικισμένος μὲ γλυκεῖα φωνή,

πού μὲ τὸ λάρυγγά του, πού εἶναι σὰν τοῦ Δαβὶδ, σταματᾷ τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ πού τρέχει, καὶ τὸ πούλλει καὶ πού πετάει. Μὲ τὸ προτέρημά του τοῦτο κυριεύει τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, κ' ἐκεῖνοι πού ἔχουν νοῦ ποθοῦν τὴ συντροφίαν του.

Ἐνα γλυκὸ τραγοῦδι συγκλονίζει τὴν ψυχὴν μου. Ποῖος εἶναι, λοιπόν, αὐτὸς πού παίζει τὸ λαγοῦτο».

ὦ ! Πόσο μιὰ παθητικὴ μελωδία γλυκαίνει τοὺς ἐρωτευμένους, πού μεθυμένοι ἀπὸ τὴν ἡδονὴν ἀδειάζουν τὰ ποτήρια τους μὲ τὸ γλυκὸ κρασί, τὰ γλυκὰ χαράματα ! Ἐχω καλύτερα ν' ἀκούω μιὰ γλυκεῖα φωνή, παρὰ νὰ βλέπω ἕνα ὠραῖο πρόσωπο. Τὸ ὁμορφὸ πρόσωπο εἶναι ἡ ἡδονὴ τῶν αἰσθήσεων, μὰ ἡ γλυκεῖα φωνὴ εἶναι ἡ τροφή τῆς ψυχῆς».

Ὁ πέμπτος εἶναι ὁ τεχνίτης πού, μὲ τὴν ἐργασία τῶν χειρῶν του, κερδίζει τ' ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς, μὲ τρόπο ὅστε ἡ τιμὴ του νὰ μὴν ξεδιάζεται γιὰ τὴν ἀπόχτησιν τοῦ ψωμοῦ. Γιὰ τοῦτο εἶπαν οἱ σοφοί :

Ἄν ἕνας μπαλωματὴς φύγῃ ἀπὸ τὸν τόπον του καὶ πάει σ' ἄλλον, δὲ θὰ ὑποφέρει ἀπὸ ἀνέχεια καὶ θλίψεις. Μὰ ἂν ὁ βασιλεὺς τοῦ Νεμρούδου βρεθῇ ξαφνικὰ σὶν ἔρημόν, θὰ κοιμηθῇ νήστης».

Λοιπόν, μιὰ ἀπ' αὐτὰς τὴς χάρες πρέπει, παιδί μου, κάνεις νᾶχει, ἂν θέλῃ νὰ ταξιδέψῃ σὶν τὸν κόσμον τοῦτον τὸν πλατῦν. Ἀλιότικα, θὰ περιπλανηθῇ σὶν ἔρημο τοῦ Ἀγνώστου καὶ κάνει πιά δὲ θ' ἀκούσῃ τ' ὄνομά του.

Τὸ περιστέρι πού ἄμναλο πετάει μακριὰ ἀπὸ τὴν φωλιά του, ἢ εἰμαρμένη τ' ὀδηγῇ σὶν γροισκίον τὰ νύχτα, ἢ σὶν παρὰ τὴν σὶν δάχτυλα».

Ὁ νέος ἀπάντησε :

— ὦ πατέρα μου, καὶ γιὰ τὸ νὰ μὴ βάλω σὲ πράξιν τὸ λόγο τῶν σοφῶν, πού εἶπαν : «Ὅσο κι' ἂν ὁ Θεὸς φροντίζει γιὰ τὴν τροφήν μας, ὀφείλομε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ τὴν ἀναζητήσωμε», ἢ τὴν ἄλλη : «Ὅσο κι' ἂν ἡ κακοτυχία μᾶς εἶναι γραμμένη ἀπὸ τὴν Μοῖρα, μὴν πᾶς νὰ πέσεις σὶν τὸ στόμα τοῦ Δράκοντα.» Μὲ τὴν δύναμιν πού ἔχω θὰ καταπολέσω καὶ τὸν πρὸ τρομερὸν ἐλέφαντα, καὶ θὰ παλαίψω μὲ τὸ πρὸ ἄγριο Λιοντάρι. Πρέπει νὰ κάνω ἕνα ταξίδι, γιὰ τὸ δὲν μπορῶ ν' ἀνδέξω πρὸ τῆς πείνας».

Ὅταν ἕνας ἄνθρωπος ξεπέσει ἀπὸ τὴν θέσιν του κι' ἀπὸ τὸν βαθμὸν του, γιὰ τὸ νὰ κάθεται καὶ νὰ θλίβεται ; Ὅλοι οἱ τόποι εἶναι δικοὶ του. Κάθε πλούσιος πηγαίνει τὴν νύχτα σὶν τὸ σπίτι του, κάθε τὸπος ὅπου ὁ φτωχὸς πηγαίνει, τὴν νύχτα, εἶναι σπίτι του».

Αὐτὰ εἶπε, Ζήτησε ἀπ' τὸν πατέρα του τὴν εὐλογία

του, τὸν ἀποχαιρέτησε κ' ἔφυγε. Τὴ στιγμή πού ἔφυγε, τὸν ἄκουσαν νὰ λέει αὐτὸν τὸ στίχο:

«Ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει προτερήματα καὶ πού ἡ παρουσία του δὲν ἀνταποκρίνεται μὲ τίς ἐπιθυμίες του, φεῖγει γὰ τόπους ὅπου οὐτετ' ὄνομά του δὲν γνωρίζουν.»

Ἐφθάσε στήν ὄχθη ἐνὸς ποταμοῦ πού ἀπ' τὴν ὄρμη του παράσερνε τίς πέτρες καὶ τὰ χαλίγια πού κάνανε ἓνα θόρυβο πού ἀκουότανε οὐ ἀπόσταση μᾶς παρασάγγας.

«Τὸ πῶ μωρό του κῆμα μποροῦσε νὰ παρασύρη ἀπὸ τίς ὄχθες του τὴν πῶ βουριά μυλόπετρα.»

Μετάφρασις: Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗ
(Συνέχεια)

HENRI ARDEL

ΟΛΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

[Μετάφρασις Κας ΕΛΙΖΑΣ Χ. ΔΕΛΕΝΔΑ]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

—Θὰ πραγματοποιηθοῦν! Ἀγαπητή μου.

Ἡ Λίνα δὲν εἶπε τίποτε... Ἡσθάνετο μὲ βεβαιότητα ὅτι τὰ ὄνειρα τῆς θείας Ἐρμηνίας εἶχον ἀκριβῶς τόσην στερεότητα ὅσην καὶ αἱ φυσάλιδες ἀπὸ σαπουνάδα μὲ τῆς ὁποῖες τὰ μικρὰ παιδιὰ διασκεδάζουν...

Ἀλλὰ ἦτο τοῦτο ἓνα αἶσθημα, τὸ ὅποτον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποκαλύψῃ...

VIII

Στοὺς δρόμους τοῦ Σεντ' Ἐλλιέ ἐδρασκεύετο ἡ νεκρική ἡσυχία τῶν Κυριακῶν, τὰ καταστήματα ἔλα κλειστά, μόνη κίνησις τῶν πιστῶν, πού μετέβαινον εἰς τὸν ναόν, ἢ τῶν ἐκδομῶν, πού ἐσπευδον εἰς τὸν σταθμὸν διὰ νὰ διασκορπισθῶσιν εἰς τὰς ἐξοχάς.

Καὶ ὁ Ντοριὰν ἐπλανᾶτο εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἀπελάμβανε τὸ χαρούμενο ἐκεῖνο κυριακάτικο πρωτ. Τὰ ζωηρὰ καὶ ἔξυπνα μάτια του ἐκαρφώθησαν αἴφνης ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας, ὅπου μεταξὺ τοῦ πλήθους διέκρινε τὴν κομπή μαύρη σιλουέττα τῆς Λίνας, καὶ τὸ ῥόδινο φόρεμα τῆς Λουκίας, πού ἔμοιαζε σὰν χονδροειδές, ἀλλὰ ὁρσοερό καὶ γεμάτο ζωὴ λουλοῦδι.

— Καλημέρα! Εἶπεν ἡ Λίνα, μὲ φιλικὸ χαμόγελο, ἀπαντῶσα στὸν χαιρετισμὸ του... Καὶ ἀφοῦ ἐπλησίασε ἐξηκολούθησε:

—Θὰ σκέπτεσθε, βέβαια, ὅτι ἡ Σουλβία εἶχε δίκαιον νὰ μᾶς ὀνομάξῃ «περιπλανωμένους Ἰουδαίους», ἀφοῦ τρέχωμεν πρωτ, πρωτ' ἔξω, καὶ ἐτοιμαζόμεθα νὰ κάμωμεν τὸ ἀπόγευμα μὴ τεραστία ἐκδρομὴ...

— Ναι, ἐπρόσθεσε ὁ Γιώργος, μὲ χαράν. Φεύγομεν ὅλοι μαζύ, ἡ μαμμὰ ἔχει κρατήσῃ τὰς θέσεις στὸ λεωφορεῖο, θὰ γυρίζωμε ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ θὰ ἐπισκεφθῶμεν ὅλα τὰ περιχώρα. Κρίμα μόνον, πού ἔρχεται μαζύ μας καὶ ὁποιήτης Ρινάλδος, πού εἶναι ἐδῶ μὲ τὴν οἰκογένειάν του! Ὡ πόσον θὰ μᾶς κουράσῃ μὲ τὴν φλυαρίαν

του! Τέλος πάντων!!! Μ' ἔλα αὐτὰ θὰ κάμωμεν ἓνα λαμπρὸ περίπατο!...

Γιατί δὲν ἔρχεσθε καὶ σεῖς;...

— Διότι δὲν εἶμι προσκεκλημένος!

— Ὡ! Κύριε, εἰσθε πάντοτε! εἶπεν ἡ Λουκία μὲ πεποιθήσιν. Ἡ μαμμὰ θὰ χαρῆ τόσον νὰ εἰσθε στήν συντροφιά μας!

— Δεσποινίς, εἰσθε παρὰ πολὺ καλή.

Ἐδίσταζε, μὲ τὴν αἰφνήδια αὐτὴν πρόσκλησιν.

Ἐὰν τὴν παραμονὴν ἤθελον τοῦ προτείνει μὴ ἐκδρομὴ μὲ λεωφορεῖον, μὲ συντροφιά τόσον ἐνοχλητικὴν, θὰ τὴν ἀπέρριπτε μὲ φρίκην. Ἀλλὰ ἡ αἴτησις ἔγινεν, ἔταν ἡ Λίνα ἦτο μπροστά του, καὶ ἀμέσως ἡ ἀπόφασίς του ἐλήφθη. Καὶ ὅμως ἀπὸ λεπτότητα δὲν ἤθελε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν παρουσίαν του εἰς αὐτὴν τὴν νέαν, ἢ ὅποια γι' αὐτὸν ἦτο τὸ πᾶν μεταξὺ τῆς οἰκογενείας Γοζελίν. Τοῦς ἄλλου: ἔλους δὲν τοῦς ἐλογάριαζε. Ἡθελε λοιπὸν νὰ ἔχῃ ἀπ' εὐθείας τὴν συγκατάθεσίν της καὶ ἠρώτησε:

— Εἶναι βέβαιον, ὅτι δύναμαι ἐλεύθερα νὰ προσκολληθῶ εἰς τὴν συντροφιά σας, χωρὶς νὰ δυσαρεστήσω κανένα; Καὶ θὰ ἔχω ἀραγε τὴν τύχην νὰ εὕρω ἀκόμη θέσιν εἰς τὸ λεωφορεῖόν σας;

Τὸν ἐκύτταξε μὲ τὰ μεγάλα λαμπερὰ μάτια της:

— Φρονῶ, ὅτι ἐὰν σπεύσετε νὰ ἐξασφαλίσετε θέσιν ἀπὸ τώρα, θὰ ἦτο εὐκολον νὰ μᾶς συνοδεύσετε. Πάντοτε ὅμως, ἐὰν δὲν φοβῆσθε οὔτε τὴν σκόνην, οὔτε τὴν ζέστην, οὔτε τῆς ἀνούσιες φλυαρίες, οὔτε τὴν συντροφιά τῶν ἐνοχλητικῶν ἐκδρομῶν, οὔτε...

— Θεέ μου! Ποῦτον φάσμα θὰ μοῦ παρουσιάσετε ἀκόμη διὰ νὰ μὲ τρομάξετε; Εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθετε, ὅτι εἶμι πρόθυμος εἰς ὅλα, πρόθυμος ν' ἀψηφίσω, νὰ ὑποφέρω χωρὶς παράπονον τὴν σκόνην καὶ ὅλας τὰς ἄλλας δοκιμασίας, μὲ τὰς ὁποίας προσπαθεῖτε νὰ μὲ φοβίσετε!

— Τ' ἀκούς! Λίνα, ἐφώνησε ὁ Γιώργος μὲ φωνὴν τόσον θριαμβευτικὴν, ὅστε ὁ Ντοριὰν τὸν ἐκύτταξε μὲ βλέμμα ἐρωτηματικὸν καὶ γεμάτο ἀπορίαν.

Τὸ δὲ τρομερὸν παιδίον δὲν ἐδίστασε διόλου νὰ ἐξηγηθῇ:

— Χθές, ἡ μαμμὰ ἤθελε νὰ στείλῃ νὰ σᾶς εἰδοποιήσῃ καὶ νὰ σᾶς καλέσῃ νὰ λάβετε μέρος εἰς τὴν ἐκδρομὴν... Ἐπειτα ἡ Λίνα τὴν ἠμπόδισε, ἐπέμενε, ὅτι ἦτο ἀδιακρίσια, ὅτι ἀπὸ εὐγένεια δὲν θὰ ἠθέλατε ν' ἀρνηθῆτε, ἀλλὰ κατὰ βάθος θὰ μᾶς εὕρισκατε πολὺ ἐνοχλητικούς!

— Γιώργο, εἶσαι πολὺ κακός! Ἀφοῦ τὰ λόγια τοῦ κυρίου Ντοριὰν ἀποδεικνύουν, ὅτι ἔχω ἀπατηθεῖ εἰς τὰς κρίσεις μου, ἔπρεπε νὰ ἔχῃς τὴν λεπτότητα νὰ κρύψῃς τὰς χθεσινὰς ὑποφίας μου... (Ἀκολουθεῖ).

ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

*Ανεχώρησεν εἰς Παρισίους δι' ὑποθέσεις τοῦ «Παντογνώστου» ὁ Διευθυντὴς καὶ ἰδιοκτῆτης αὐτοῦ κ. Γεώργ. Ἰωάννου.

ΓΡΑΦΕΙΑ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ", ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΓΝΗΣΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ
ΑΠΟΣΤΑΦΥΛΙ
ΕΙΝΑΙ
ΤΟ ΚΟΝΙΑΚ
ΠΟΥΡΗ

Βραβευθὲν

ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

— ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ —

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Διὰ νὰ εἰσθε πάντοτε ὑγιεῖς

Πίνετε τὸ βραβευθὲν εἰς ὅλας τὰς Ἐκθέσεις

ΚΟΝΙΑΚ

Σ. ΚΑΙ Η. ΚΑΙ Α. ΜΕΤΑΞΑ

(Προσέξατε πολὺ εἰς τὴν μάρκαν)

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Ὁδὸς Ἀριστείδου 7.—Τηλεφ. 3-53.

ΕΦΘΑΣΑΝ ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ

Α. ΑΡΙΑΝΟΥΤΣΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΡΡΗ 43

ΠΡΑΤΗΡΙΑ

ΣΤΑΔΙΟΥ 57
ΑΙΟΛΟΥ 166

ΑΘΗΝΑΙ

Διὰ τοὺς πάσχοντας

Ὁφθαλμολογικὰ Νοσήματα

Συνιστῶμεν ὑπευθύνως τὴν τελειοτέραν

ὀφθαλμολογικὴν Κλινικὴν:

ΤΟΥ Κ. ΣΠΗΛΟΥΙ. ΧΑΡΑΜΗ

*Υφηγητοῦ ὀφθαλμολόγου τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων.

ΑΘΗΝΑΙ, ὁδὸς Μενάνδρου 27

*Αριθ. Τηλεφώνου: 6-54

ΤΥΠΟΙΣ: ΜΙΧ ΜΑΝΤΖΕΒΕΔΑΚΗ Ὁδὸς Μιλτιάδου 7—ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ "Ο ΤΙΤΑΝ",
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΚΕΦΑΛΑΙΑ: 3,000,000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ
 ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. 126
 = ΓΡΑΦΕΙΑ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ—ΤΗΛ. ΑΡΙΘ. 427 =

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ
 ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 336
 ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: "ΤΙΤΑΝ", ΑΘΗΝΑΣ

Τσιμέντα «ΤΙΤΑΝ» τύπου ΠΟΡΤΛΑΝ (Ciment artificiel Portland) ανταποκρινόμενα εις τους αυστηροτέρους επισήμους κανονισμούς των πεπολιτισμένων Κρατών δι' έργα εν Μπετόν πάσης φύσεως.
 Βέτον Armé λιμενικά, πλακοποιία, επιστρώσεις, υποστρώσεις οδών, κατασκευή πλινθών, (τούβλων) και ογκολίθων (άγκωνάρια) πρέκια κ.λ.π.
 ΤΣΙΜΕΝΤΟ «ΚΥΚΛΩΨ». Ειδική κονία, κατάλληλος διά την παρασκευήν υδραυλικών άμμοκονιαμάτων διά συνήθεις λιθοδομάς ή πλινθοδομάς, αντικαθίστωση με πλείστα όσα προτερήματα τὰ άμμοκονιάματα εξ άσβέστου.
 Πολύ ταχύτερα πήξις. Άσυγκρίτως μεγαλύτερα άντοχή, ύδεν: Ταχύτης εκτελέσεως. Σημαντική ελάττωσις του πάχους των τοίχων, ήτοι κέρδος εις χρήσιμον χώρον και οικονομία εις εργατικά και όγκον λιθοδομής.
 Συνιστάται ιδιαίτερος δι' έργα λιμενικά.
 ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Η Διεύθυνσις της Εταιρίας «ΤΙΤΑΝ» θέτει την πολυτή της πείραν διά την χρησιμοποίησιν των τσιμέντων έφ' άπάντων των κλάδων της οικοδομής εις την διάθεσιν των ένδιαφερομένων.
 Πληροφορία εις τὰ Γραφεία: Οδός Σταδίου 33, προφορικώς και δι' άλληλογραφίας.

'REVUE COMMERCIALE DE GRÈCE,
 RUE AVEROFF No 20

Εικοσασέλιδος Μηνιαία Γαλλική Έμπορική Έπι-
 θεώρησις της Ελλάδος εκδιδόμενη εν Αθήναις.

Έτησία Συνδρομή Έσωτερικού Δρ. 15
 » » Έξωτερικού Φρ. 15

Τò πρώτον τεύχος αποστέλλεται δωρεάν τῷ αϊτούντι.

ΟΙΝΟΙ
"ΜΑΡΚΟ,,
 ΔΕΥΚΟΙ
 ΚΑΙ
 ΕΡΥΘΡΟΙ
 ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΙ
 ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ

ΚΟΝΙΑΚ
"ΒΟΥΤΡΥΣ,,
 Παλαιόν
 άπόσταγμα οίνων
 ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ
 Πωλείται
 Εις όλα τὰ κέντρα
 Καταναλώσεως

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΚΟΝΙΑΚ & ΛΙΚΕΡ

Εί ναι τῶ ν

Α ΔΕΛΦΩΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΟΥ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΟΛΑ ΑΝΕΞΑΙΡΕΤΩΣ ΤΑ ΠΟΤΑ ΤΟΥ

ΕΙΝΑΙ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ

ΠΙΝΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΔΙΣΤΑΓΜΟΥΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ίδρυθείσα τῷ 1893

Έκτελει πάσαν Τραπεζιτικήν εργασίαν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ

Δρ. 48,000,000

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ

Δρ. 16.350.000

Έδρα εν ΑΘΗΝΑΙΣ Τλ. Διεύθ.: «ΤΡΑΘΗΝΩΝ»

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Αθήναι, Αγρίνιον, Αργοστόλιον, Βόλος, Ζάκυνθος, Ηράκλειον, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Καβάλλα, Καλάμαι, Κέρκυρα, Λάρισα, Λεβάδεια, Λήμνος (Κάστρον), Μυτιλήνη, Σάνθη, Πάτρα, Πειραιεύς, Πρέβεζα, Πύργος, Ρέθυμνος, Σάμος (Βαθύ), Σάμος (Καρλόβασι), Σύρος, Τρίπολις, Χαλκίς, Χανιά και Χίος.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Λονδίνον 22 Fenchurch Street, Κων/πολις (Γαλατά), Κων/πολις (Πέραν), Κων/λις (Σταμπούλ), Νέα Υόρκη (Άμερική), 25, Pine Street Άλεξάνδρεια, Κάιρον, Πόρτ-Σάιτ, Σμύρνη, Λέμεσος, Λευκωσία.

Πρακτορεία: Άμφισσα, Ίθάκη, Κιάτον, Κόρινθος Σπάρτη.

Άνταπροκριται καθ' όλην την Ελλάδα και εις τὰς κυριώτερας πόλεις του Κόσμου.